

*A kópházi Napközi Otthonos Óvoda
Pedagógiai Programja*

Benyújtója: Farkas Leventéné óvodavezető

Tartalomjegyzék

I. Bevezető: 1. Adatlap

- 2. Az óvoda, a falu bemutatása*
- 3. Személyi és tárgyi feltételek*

II. Célunk

III. Gyermekkép, óvodakép

IV. A nevelés feladatai: 1. Egészséges életmód alakítása, gondozás

- 2. Érzelmi nevelés és szocializáció segítése*
- 3. Értelmi nevelés, anyanyelvi nevelés*

V. Az óvodai élet tevékenységformái:

- 1. Játék*
- 2. Tanulás*
- 3. Mozgás*
- 4. A környezet tevékeny megismerésére nevelés*
- 5. Esztétikai nevelés: a/ irodalom*
b/ zene
c/ vizuális tevékenységek
- 6. Munka jellegű tevékenységek*
- 7. Ünnepeink, rendezvényeink*
- 8. A horvát nyelvű nevelés gyakorlata óvodánkban*
- 9. Iskolai alkalmasság jellemzői óvodáskor végén*
- 10. Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek ellátása*
- 11. Gyermekvédelem*
- 12. A programra épülő óvodai nevelési dokumentumaink*

VI. Kapcsolatrendszerünk

VII. Szervezési és működési rend

I. 1. Adatlap:

Az intézmény hivatalos elnevezése: Napközi Otthonos Óvoda Kópháza

Címe: 9495 Kópháza Petőfi tér 6.

Fenntartója: Kópháza Község Önkormányzata

Az engedélyező szerv neve: Kópháza Község Képviselő Testülete

Az intézmény típusa: napközi otthonos

A csoportok száma: 3

Az intézmény alaptevékenysége, szakfeladata az alapító okiratban meghatározottak szerint

Az óvoda vezetője, a program benyújtója: Farkas Leventéné

A program érvényessége: 2013.09.01.-től határozatlan ideig.

Pedagógiai programunk készítésének törvényi, jogszabályi háttere:

- A nemzeti köznevelésről szóló 2011.évi CXCV. törvény
- Az óvodai nevelés országos alapprogramjáról szóló 363/2012. (XII.17.) Korm. rendelet
- A nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet
- Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról szóló 32/2012.(X.8.) EMMI rendelet
- A nemzetiség óvodai nevelésének irányelve és a nemzetiség iskolai oktatásának irányelve kiadásáról szóló 17/2013. (III.1.) EMMI rendelet.

I.2. Az óvoda, a falu bemutatása:

Kópháza 1964 lakosú község Soprontól 6 km-re a Kisalföld és az Alpokalja határán. Lakói nagyrészt Sopronban dolgoznak, illetve a szomszédos Ausztriában. Helyben néhány vendéglátó üzemegység, néhány vállalkozás és az intézmények adnak munkalehetőséget. Területileg nagy kiterjedésű, két részből áll: lakói elnevezése szerint Kis-Kópháza és Nagy-Kópháza. Horvát neve: Koljnof. Lakói 50 %-a horvát anyanyelvű.

A falu közepén kora klasszicista stílusú templom található Szt. Mártonról elnevezve, határában késő-barokk templom áll, a Fekete Máriának ajánlva. Ennek építtetője Nádasdy Ferenc gróf. A falu szélein erdőségek illetve szántóföldek vannak. Közelében egy „szőlőhegy” emelkedik, ahol a falu lakói szőlőtermesztéssel foglalkoznak. A „hegyen” egy „Mátyás-kunyhó” elnevezésű pihenőház áll, ami a falu nagy szülöttéről, a költő Sinkovits Mátyásról (Capa) kapta a nevét. A falu közepén Szt. Flórián szobor és egy falumúzeum is látható, amit a lakók segítségével Tihanyi Mátyás egykori tanácselnök és később a Honismereti szakkör nagy szorgalommal rendezett be régi bútorokkal és használati tárgyakkal. Községünkben több üzlet, vendéglátó egység, fogorvos, gyógyszertár, intézmények: polgármesteri hivatal, általános iskola, művelődési ház, könyvtár, orvosi rendelő, védőnő rendelője, posta van.

A hagyományörzést a falu mindig fontosnak tartotta – különböző korú kórusok, tánckarok, tamburazenekar működik itt.

Óvodánk 1945 óta létezik, kezdetben egycsoportos (12 gyermekkel) és csak a nyári időszakban tartott nyitva. 1955-től 3 csoporttal működik. A gyermekek létszáma az évek során nagy változáson ment keresztül. A legnagyobb csoportlétszámok 1966-73 között voltak: 35-37 fő. Később ez fokozatosan csökkent, az átlag 25-27 fő volt. Napjainkban is ez a helyzet. A magyar és a horvát nyelvű gyerekek arány még ennél is nagyobb mértékben változott. Csoportonként 1-2 gyermek érti egy keveset a nyelvet, beszélni egyikük sem tud. Sok a vegyes házasság, ahol az egyik magyar anyanyelvű szülő miatt már csak magyarul beszél a család, azon kívül sok idegen család telepedik le a faluban. Örvendetes, hogy az utóbbi években egyre többen tartják fontosnak, hogy gyermekük megtanuljon horvátul, de ezért ők sajnos semmit nem hajlandók tenni. Az eredményt kizárólag az óvodától várják.

Óvodai nevelőmunkánkban kezdettől fogva jelentős szerepet játszott a helyi hagyományokra való támaszkodás. Programunk egyediségét a hagyományápolás, a természeti környezetre figyelés és a horvát nyelvű nemzetiségi nevelés adja. Helyi nevelési programunk céljainak, feladatainak megfogalmazásában arra törekedtünk, hogy megőrizzük eddigi értékeinket, ugyanakkor figyelembe vettük Az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjának irányelveit, valamint a Nemzetiség óvodai nevelésének irányelve és a nemzetiség iskolai oktatásának irányelve kiadásáról szóló 17/2013. (III.1.) EMMI rendelet irányelveit is.

Óvodánk három tiszta életkorú csoporttal működik.

I.3. Az óvodai élet megszervezésének elvei:

a) Személyi feltételek:

Az óvoda dolgozóinak létszáma:

Beosztás szerint: óvónő: 6 fő
dajka: 3 fő
konyhai dolgozó: 3 fő

6 óvónőnk közül hatan végeztek főiskolát.

Óvodánkban a nevelőmunka középpontjában a gyerek áll. A nevelésükhöz szükséges személyi feltételek biztosítottak az intézményben, a nyitvatartási idő alatt óvodapedagógus foglalkozik a gyermekekkel. A pedagógiai munkát 2013.0901-től óvodapedagógus végzettségű pedagógiai asszisztens és a dajkák segítik. A pedagógusok a törvényi előírásoknak megfelelő főiskolai végzettséggel rendelkeznek. A dajkák is elvégezték a dajkaképző, valamint a konyhai személyzet is szakképzett.

Pedagógiai munkánkat heti egy alkalommal logopédus segíti. Óvodapedagógusainknak megvan az igénye az önművelésre, a körülményekhez képest lehetőséget teremtenek szakmai tájékozottságuk, szaktudásuk fejlesztésére. A nevelést segítő szakképzettségek megszerzésére törekednek: szakvizsgák közoktatási vezető, fejlesztő pedagógus, gyógytornász szakokon, zeneiskolai végzettség, nyelvtanfolyamokon való részvétel, tanfolyamok a logopédia, környezetvédelem, oktatástechnika, területein, szociálpedagógiai végzettség, horvát diploma. Óvónőink személyiségvonásaiban a humanizmust, a pedagógiai optimizmust, a hitelességet, tapintatot és empátiát érezhetjük. Az óvónői párok tudnak együtt tervezni, tudnak összehangoltan, feladatokat megosztva dolgozni. Képesek pedagógiai elveiket, nevelési gyakorlatukat egyeztetni. Ehhez szükséges a két óra átfedési idő. Az óvónők munkáját csoportonként egy dajka segíti. A takarító és udvargondozó feladatait is ők látják el. Az óvónők bevonják őket a közösségi élet és egészséges életmód szokásainak megtervezésébe, értékelésébe.

A konyhán egy szakácsnő és egy konyhalány végzi munkáját.

Az intézmény munkáját az óvodavezető koordinálja, irányítja a pedagógiai, tanügy-igazgatási, munkáltatói, gazdálkodási, közéleti, menedzselési feladatok ellátása során. A dolgozók munkájukat munkaköri leírásaik alapján végzik. Mindezeket a szabályozásokat az intézmény Szervezeti és Működési Szabályzata tartalmazza.

b) Tárgyi feltételek:

Az óvoda épületét, udvarát, berendezését úgy alakítjuk, hogy a lehető legjobban szolgálja a gyermekek nevelését, fejlesztését. Az óvoda a pedagógiai programjának megvalósításához szükséges tárgyi feltételekkel rendelkezik.

Az épületek és a felszerelések a gyermekek biztonságát, kényelmét és fejlődését biztosítják. Tiszta, gondozott, esztétikus környezet biztosítja az egészség megőrzését, a mozgás- és játékgigény kielégítését a gyermekek változó testméreteihez igazodva. Felszereltségünk jó, folyamatosan, az önkormányzat támogatásából, alapítványunk és a szülői munkaközösség támogatásából valamint pályázatokon nyert összegekből újítjuk meg.

A nevelési program végrehajtásához szükséges, a nevelőmunkát segítő eszközök, felszerelések jegyzéke:

- A gyermekek mozgásának, játékgigényének kielégítéséhez szükséges játékeszközök, tornaszerek, mozgásfejlesztő tornaszerek napi játékos használatra
- A sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztését szolgáló speciális eszközök, segédeszközök
- Esztétikus mesekuckó (meseszék, párnák, szőnyeg, albumok a tanult mesékről, versekről, énekekről, stb.)
- Hangszerek (dob, triangulum, népi hangszerek, stb.)
- Rajzolóshoz, festéshez, plasztikai munkákhoz, barkácsoláshoz szükséges anyagok, eszközök
- Szakkönyvek, módszertani kiadványok, informatikai eszközök
- Fejlesztő játékok, melyek esztétikusak, a gyermekek életkorának megfelelőek, részképességeket fejlesztenek
- Udvari játékok
- Hagyományos óvodai játékok, eszközök, berendezések, tárgyak

c) Az óvodai élet megszervezése:

Csoportszervezés:

A csoportok összetételét a felvett gyermekek életkora és az óvoda helyi adottságai is befolyásolják. Kialakítunk homogén és részben osztott csoportokat a beíratott gyermekek, szülői igények és a pedagógiai elvek figyelembe vételével. Csoportszervezésünkben azonban a homogén csoportok kialakítására törekszünk.

Napirendünk:

6³⁰ – 10³⁰

Játék a csoportszobában: Játékba integrált egyéni és mikro-csoportos tevékenységek: rajz, mintázás, kézimunka, ének-zene, környezetben szerzett élmények, tapasztalatok rendszerezése, vers, mese. Testápolási tevékenységek, tízórai.

10³⁰ – 12

Játék a szabadban: énekes játék az udvaron, edzés, kocogás, séta.

12 - 13¹⁵

Ebéd, testápolási tevékenységek.

13¹⁵ – 14³⁰

Pihenés, alvás mesével, altatódallal.

14³⁰ – 16

Testápolási tevékenységek, uzsonna, játék a csoportszobában illetve a szabadban.

Heti-rendünk:

Hétfő	Kedd	Szerda	Csütörtök	Péntek
Mese-vers	Mese-vers	Mese-vers	Mese-vers	Mese-vers
Ének-zene, énekes játék	Vizuális tevékenység	Mozgás, mozgásos játék	Környezet tevékeny megismerése	Környezet tevékeny megismerése

A hetirendben a napirendhez hasonlóan vannak visszatérő stabil, a rendszerességet, a szokásokat alapozó tevékenységek, ugyanakkor lehetőség van az óvodapedagógusok döntése alapján a rugalmasságra.

A hetirend összeállításánál figyelembe vett tényezők:

- helyi tárgyi és személyi adottságaink
- a tanulás szervezésének rendszere.

II. Célunk:

Az „Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja” szellemében célunk a 3-6-7 éves óvodások sokoldalú, nyugodt, harmonikus, élmény-gazdag fejlesztése, a gyermeki személyiség teljes kibontakoztatása az emberi jogok és a gyermeket megillető jogok, alapvető szabadságok tiszteletben tartásával, a hátrányok csökkentésével, az egyenlő hozzáférés biztosításával, az életkori és egyéni sajátosságok figyelembevételével, az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével (ideértve a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek ellátását is), a néphagyomány-ápolás és a természetvédelem gazdag eszköztárával, a hagyományok és a természet iránti fogékonyság megalapozása a gyermekek érzelmein át a családok aktív együttműködésével, valamint a horvát nemzetiség nyelvének, kultúrájának átörökítése a nemzeti identitástudat megalapozása a gyermeki szabadság és jogaik tiszteletben tartásával. Céljaink megfogalmazásánál figyelembe vettük A nemzetiség óvodai nevelésének irányelve és a nemzetiség iskolai oktatásának irányelve kiadásáról szóló 17/2013. (III.1.) EMMI rendelet előírásait.

III. Gyermekkép, óvodakép:

Az ember mással nem helyettesíthető, szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi személyiség és szociális lény egyszerre. Az óvoda biztosítja az óvodáskorú gyermek fejlődésének optimális feltételeit. Az óvoda közvetetten segíti az iskolai közösségbe történő beilleszkedéshez szükséges gyermeki személyiségvonások fejlődését. Az óvoda pedagógiai tevékenységrendszere és tárgyi környezete segíti a gyermek környezettudatos magatartásának kialakulását. A gyermek fejlődő személyiség, fejlődését genetikai adottságok, az érés sajátos törvényszerűségei, a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások együttesen határozzák meg. E tényezők együttes hatásának következtében a gyermeknek sajátos, életkoronként (életkori szakaszonként) és egyénenként változó testi és lelki szükségletei vannak. A személyiség szabad kibontakoztatásában a gyermeket körülvevő személyi és tárgyi környezet szerepe meghatározó. Nevelésünk gyermekközpontú, biztosítjuk minden gyermek számára, hogy egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön, s meglévő hátrányai csökkenjenek. Nem adunk helyet semmiféle előítélet kibontakoztatásának.

Az óvodáskorú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család. Az óvoda a családi nevelés kiegészítője, a gyermek harmadik életévétől az iskolába lépésig. Az óvoda pedagógiai tevékenységrendszere és tárgyi környezete biztosítja az óvodáskorú gyermek fejlődésének és nevelésének legmegfelelőbb feltételeit. Az óvodában, miközben az teljesíti a funkcióit (óvodvédő, szociális, nevelő-személyiségfejlesztő), a gyermekekben megteremtődnek a következő életszakaszba (a kisiskolás korba) való átlépés belső pszichikus feltételei.

Az óvodai nevelésben alkalmazott pedagógiai hatásoknak a gyermek személyiségéhez kell igazodniuk.

A gyermeki személyiséget elfogadás, tisztelet, szeretet, megbecsülés és bizalom övezi, a nevelés lehetővé teszi és segíti a gyermek személyiségfejlődését, a gyermek egyéni készségeinek és képességeinek kibontakoztatását. Az óvodai nevelésben alkalmazott pedagógiai intézkedéseknek a gyermek személyiségéhez kell igazodniuk.

Az óvodai nevelés az alapelvek megvalósítása érdekében gondoskodik: a gyermeki szükségletek kielégítéséről, az érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes óvodai légkör megteremtéséről, a testi, a szociális és az értelmi képességek egyéni és életkor-specifikus alakításáról, a gyermeki közösségben végezhető sokszínű – az életkornak és fejlettségnek megfelelő – tevékenységekről, különös tekintettel a mással nem helyettesíthető játékról, e tevékenységeken keresztül az életkorhoz és a gyermek egyéni képességeihez igazodó műveltség-tartalmakról, emberi értékek közvetítéséről, a gyermek egészséges fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges személyi és tárgyi környezetről.

Nemzetiségi óvodánk óvodai nevelésében biztosítjuk az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, átörökítését, nyelvi nevelését és a multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét.

A migráns családok gyermekeinek nevelésében biztosítani kell az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, társadalmi integrálását.

IV. A nevelés feladatai:

Az óvodai nevelés általános feladata a gyermekek testi és lelki szükségleteinek kielégítése, a gyermekek érési folyamatához igazított, életkori sajátosságainak megfelelő, ahhoz messzemenően illeszkedő eszközökkel történő segítségadás, személyiségfejlődésének, egyéni készségeinek, képességeinek kibontakoztatása, érzelmileg biztonságot nyújtó, derűs, szeretetteljes óvodai légkörben, a gyermeki közösségben végezhető sokszínű tevékenységgel, különös tekintettel a mással nem helyettesíthető szabad játékra, amely az éppen fejlődő szomatikus és pszichés funkciók kibontakozásához biztosít szociális és tárgyi környezetet.

A gyermeket – mint fejlődő személyiséget – szeretetteljes gondoskodás és különleges védelem illeti meg. A gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, ebben az óvoda kiegészítő, esetenként hátránycsökkentő szerepet játszik. Az óvodai nevelés gyermekközpontú, befogadó, ennek megfelelően a gyermeki személyiség teljes kibontakoztatásának elősegítésére irányul, az emberi jogok és a gyermeket megillető jogok tiszteletben tartásával, oly módon, hogy minden gyermek egyenlő eséllyel részesülhessen színvonalas nevelésben, biztosítva minden gyermek számára az egyenlő hozzáférést, tudatosan kerül a nemi sztereotípiák erősítését, elősegíti a nemek társadalmi egyenlőségével kapcsolatos előítéletek lebontását. Az óvoda közvetetten segíti az iskolai közösségekbe történő beilleszkedéshez szükséges gyermeki személyiségvonások fejlődését. Az óvoda pedagógiai tevékenységrendszere és tárgyi környezete segíti a gyermek környezettudatos magatartásának kialakulását.

A gyermeki személyiséget elfogadás, tisztelet, szeretet, megbecsülés és bizalom övezi.

Az óvodai nevelésben alkalmazott pedagógiai intézkedéseknek a gyermek személyiségéhez kell igazodniuk.

Az óvodai nevelés biztosítja az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, átörökítését, a nyelvi nevelést, a multi kulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét (migráns gyermekek esetében is).

Ennek összetevői.

1. Egészséges életmód alakítása, gondozás
2. Érzelmi, erkölcsi, közösségi nevelés és szocializáció segítése
3. Anyanyelvi-, értelmi fejlesztés és nevelés

IV. 1. Egészséges életmód alakítása, gondozás:

Célunk:

A gyermekek testi-lelki szükségleteinek kielégítése, fejlődésének elősegítése.

- a mozgáskultúra kialakítása, a mozgás megszerettetése
- a betegség-megelőző szokások kialakítása
- a személyi és környezeti higiénia biztosítása
- egészséges életvitel igényének alakítása az egészséges testi fejlődés érdekében.

Feladataink:

- a/ A gyermekek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése.
- b/ A gyermekek harmonikus, összerendezett mozgásának, testi fejlődésének elősegítése.
- c/ A gyermekek tisztaság, ápoltság, egészséges életmód iránti igényének alakítása.
- d/ A gyermekek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése.
- e/ Az egészséges életmód, a testápolás, az étkezés, az öltözködés, betegségmegelőzés, az egészségmegőrzés szokásainak alakítása.
- f/ A gyermekek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges, biztonságos környezet biztosítása.
- g/ A környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása.
- h/ A megfelelő szakemberek bevonásával – a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve – speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki, nevelési feladatok ellátása.

IV. 1. a/ A gyermekek gondozása, testi szükségleteik, mozgásigényük kielégítése:

A gyermekek óvodába lépése előtt családlátogatás alkalmával tájékozódunk az otthoni körülményekről, szokásokról, életvitelről.

A gyermek testi szükségleteinek kielégítése során a szokások alakításához nélkülözhetetlen a felnőtt gondoskodása, szeretete, az óvónő és a gyermek közötti meghitt, megértő viszony, a természetes testközelség megléte. A gyermekek attól fogadnak el gondoskodást, aki őszintén közeledik hozzájuk, tapintatot, elfogadást mutat. Ilyen feltételek mellett tárhatók fel a gyermek igényei, családból hozott szokásai. A fokozatosság betartásával törekszünk arra, hogy a gyermekek egyre önállóbban elégítsék ki szükségleteiket. A beszoktatás ideje alatt minden gyermekkel együtt végezzük a teendőket, hogy megtanulhassák a testápolási szokásokat.

- A helyes életritmust a folyamatossággal teremtjük meg, melyet a napirend rugalmassága és kötetlensége jellemez. A folyamatos játéktevékenységben azonos időpontban ismétlődnek az étkezések, a mindennapos testnevelés, a mese, a levegőzés, az udvari játék, a pihenés. Jó közérzetük érdekében figyelemmel kísérjük testi szükségleteik igényét. A gyermekek hangulatváltozásai jelzésül szolgálnak közérzetükről.
- A gyermekek egészséges fejlődésének fontos feltétele az egészséges táplálkozás, mely az elhasznált energiát pótolja és a további testépítést biztosítja. A gyermekek a napi háromszori étkezéssel tápanyagszükségletük $\frac{3}{4}$ részét az óvodában kapják. Ezért magunk állítjuk össze étrendjüket, hogy az kellően változatos és megfelelő tápanyag-összetételű legyen. Ahhoz, hogy a szülők tudják, mit eszik gyermekük az óvodában, rendelkezésükre áll a kifüggesztett heti étlap. A gyakorta visszatérő zöldség- és gyümölcsfeldolgozó tevékenységek, a „gyümölcsnapok”, a közös csemegés formálják gyermekeink szemléletét, a szülők figyelme is ráirányul a nyers zöldség- és gyümölcsfogyasztás, a

rágás fontosságára. A szülők segítségével megismerjük a gyermekek különböző táplálkozási szokásait, hogy kellő toleranciával fogadhassuk a kezdeti étvágytalanságot, válogatást. Később ösztönözzük, de sosem kényszerítjük a gyermekeket az ételek elfogyasztására. Biztosítjuk, hogy a nap bármely szakaszában ihassanak. Fontosnak tartjuk az esztétikus terítés és a kultúrált étkezési szokások betartását. A gyermekekkel közösen a nagyszüleink, dédszüleink étrendjéből átvett ételeket is készítünk.

- A testápolás a gyermekek tisztaságigényének kialakítását, egészségügyi szokásainak megalapozását szolgálja. Az óvodai és a családi gondozási szokások összehangolása segít az azonos elvek betartásában. Testápolás közben a gyermekek utánzási hajlama lerövidíti a szokás-tanulás folyamatát (mosakodás, kéztörölés, fogmosás, fésülködés). Fontosnak tartjuk a felnőtt állandó segítőkész jelenlétét. Az időjárásnak megfelelő öltözködés védi a gyermeket, ezért igyekszünk elérni, hogy a szülő többrétegűen, praktikusán öltöztesse gyermekét. Egészségügyi szempontból szükséges a cserecipő.
- A mindennapi szabad mozgás nélkülözhetetlen eleme óvodai életünknek. A mozgás belső igény, élmény a gyermek számára, amit felszabadultan, jókedvűen, örömmel végez. A gyermekek mozgásigénye egyénileg eltérő. A néhány percig tartó szervezett mozgásos tevékenységek (mindennapos és a „nagytestnevelés”) jól szolgálják a gyermekek mozgáskoordinációjának fejlesztését. Pedagógusaink felkészültsége, megfelelő tornaeszközeink segítik gyermekeink harmonikus mozgásának fejlesztését.
- A gyermekek alvásigényének egy részét az óvoda elégíti ki. Az alváshoz tiszta levegőre van szükség, ezért lefekvés előtt alaposan szellőztetünk. A nyugodt pihenés feltétele a csend, bizonyos bezártság. Az elalvás előtti mesélés és az azt követő altatók dúdolása kondicionáló reflexként hat.

IV. 1. b/ A gyermekek egészségének védelme, edzettségének biztosítása:

Óvodai környezetünket úgy alakítottuk ki, hogy az messzemenően szolgálja gyermekeink egészségének védelmét, óvását, megőrzését. Fűtésrendszerünk, padlózatunk, világításunk kiváló, a szellőztetést megfelelően oldjuk meg. Gyakran járunk kirándulni, napunk nagy részét a szabadban töltjük, amihez megfelelő udvar áll rendelkezésünkre.

Felhívjuk a szülők figyelmét arra, hogy csak egészséges gyermek járhat óvodába. A gyermekek ápoltsága, és a betegségmegelőzés érdekében e témában is szervezünk szülői értekezleteket, amelyekhez szakember segítségét is igénybe vesszük.

Az óvodában megbetegedett gyermeket fokozott gondoskodással, elkülönítve gondozzuk mindaddig, míg szülei meg nem érkeznek. Ez feltétlenül fontos láz, hányás, kiütés, hasmenés, erős köhögés esetén. A fertőzések terjedését a gyakori szellőztetéssel, edzéssel, megfelelő öltöztetéssel, személyes eszközök (törülköző, fogkefe, fésű, stb.) biztosításával igyekszünk gátolni. A 3-4 éveseknél gyakran előforduló bepislés pszichés eredetű. Óvakodva a gyermek megszegényítésétől, tapintatos, szeretetteljes bánásmóddal, a szülőkkel való partneri kapcsolat kialakításával igyekszünk megszüntetni okait.

IV. 1 c/ A gyermekek fejlődéséhez szükséges egészséges óvodai környezet biztosítása:

- udvar
- épület
- egyéb helyiségek.

Az óvoda udvara:

A gyermekek fejlődéséhez, fejlesztéséhez szükséges az egészséges és biztonságos környezet biztosítása. Fontos feladatunk a biztonságos, balesetmentes, egészséges környezet létrehozása, és megtartása, a gyermekek testi épségének védelme, a baleset-megelőzés. A gyerekek figyelmét folyamatosan felhívjuk az általuk használt udvari és csoportszobai játékeszközök helyes használatára. Önmaguk és társaik testi épségének megóvására neveljük gyermekeinket. Óvodánk legfontosabb fejlesztési tere az udvar. Akkor tölti be funkcióját, ha a gyermekek szinte egész napjukat kint tölthetik. Udvarunkon van árnyékos és napos játszó rész. Esztétikai szépségét a sok fa, cserje adja. A homokozás a gyermek udvari tevékenységeinek sorában elsődleges helyet foglal el. A földdel való játék a gyermek elemi, ősi szükséglete. Egészségük védelmében naponta lazítjuk, locsoljuk. A természetes mozgások gyakorlására nagy, tágas, füves térség áll a gyermekek rendelkezésére, ahol sok mozgásfejlesztő eszközt helyeztünk el (mászókák, hinták, mókuserék). Szilárd burkolatú felületünkön speciális mozgásokat gyakorolhatnak (labdapattogtatás, rollerezés, ugróiskola). Asztalaink napernyőkkel lehetőséget adnak egyéb tevékenységek végzésére a szabadban (agyagozás, rajzolás, festés). Környezettudatos magatartásuk alakításával a természeti környezet védelmére, közvetlen környezetük rendjének megteremtésére, megtartására nevelünk.

Az óvoda épülete:

A helyiségek padlóí olyan anyagból készültek, melyek jól tisztíthatók, fertőtleníthetők, nem okoznak allergiás tüneteket. A csoportszobák falai világosak, nagy ablakkal, ami a természetes fény besugárzását szolgálja és a nap folyamán a többszöri levegőcserét is lehetővé teszi. A berendezési tárgyak gyermekléptékűek, esztétikusak, természetes anyagból készültek, formai kivitelezésük, elhelyezésük kizárja a balesetveszélyt. A gyermekek által használt eszközök, játékok elérhető magasságú polcokon vannak. Az óvoda épületét az óvodapedagógusok a nevelési, fejlesztési feladatok megvalósításának figyelembevételével rendezik be. A több funkciót betöltő csoportszobát szabad játéokra, különféle tevékenységek végzésére, étkezésre, testnevelésre, alvásra és pihenésre alkalmassá tesszük. A csoportszoba barátságossá, otthonossá, esztétikussá tétele az ízlésközvetítés miatt, valamint a gyermekek jó közérzetének biztosítása miatt is fontos.

Az óvoda egyéb helyiségei:

Az öltözőben a gyermekek váltóruhája, cserecipője külön jellel ellátott helyen van. Jól látható helyen a szülők részére információs táblát függesztünk ki. A mosdóban a gyermek jellel ellátott törülközőjét, fésűjét, fogmosó-felszerelését könnyen megtalálja. A WC helyiségeket válaszfal és függöny határolja, tiszteletben tartva a gyermekek személyiségjogait. Balesetek ellátására minden épületben mentőládát helyezünk el, amelynek ellenőrzése, feltöltése folyamatosan történik. Nagyon fontos óvodai környezetünkben az összhang megteremtése, amely tükrözi az óvoda hagyományörzésből fakadó sajátos arculatát.

IV.1.d/ A környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása:

A környezetvédelem mindig kiemelt helyet foglalt el óvodai munkánkban. Munkatervünkben ciklikusan kiemelt feladatként jelenik meg. Óvodai környezetünk alakításában figyelembe vesszük feladatait, sétáink, kirándulásaink során kihasználjuk a lehetőségeket a gyermekek tudásának gyarapítására. Szülői értekezletek alkalmával a szülőket tájékoztatjuk és segítségüket kérjük.

IV.1.e/ Speciális gondozó, prevenció és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása:

Intézményünk rendelkezik szakképzett gyógytornással, aki éves rendszerességgel, a védőnővel együttműködve felméri gyermekeink testi állapotát, szükség esetén orvosi szakvéleményt kér, amely alapján összeállítja a prevencióra illetve korrekcióra szoruló gyermekek névsorát. Tanácsokat ad illetve konkrét fejlesztési tervet készít az óvodapedagógusoknak, és heti rendszerességgel gyógytornát tart a rászorulóknak.

Szervezett mozgásos tevékenységeink, különösen a prevenció fejlesztő tornák (a szükséges eszközeink biztosítottak), a mozgásigény kielégítése segít a gerinc-deformitások megelőzésében. A lábboltozatot erősítő mozgással lúdtalpas gyermekeink lábtartását javítjuk. Gyermekeink ellenálló-képességét a lehető legtöbb idejű szabadban tartózkodással növeljük. Mozgásszükségletük kielégítése érdekében napi futó-kocogó lehetőséget biztosítunk. A futás fokozza a szív jó vérellátását, a rugalmasságot, állóképességet.

A fejlődés eredménye az óvodáskor végén:

- A testápolási szokásoknak megfelelően a gyermekek teljesen önállóan, felszólítás nélkül tisztálkodnak, fogat mosnak, fésülködnek.
- Zsebkezdőjüket önállóan használják köhögéskor, tüszentésnél egyaránt.
- Teljesen önállóan öltöznek.
- Ruhájukat összehajtván helyezik zsákjukba.
- Ügyelnek saját külsejükre, melyben megjelenik a szépre, ízlésesre törekvés.
- Ruhájukat ki-, begombolják, cipőjüket befűzik, bekötik.
- Esztétikusan terítenek, higiénikusan étkeznek.
- Önállóan döntenek el, miből, mennyit esznek, önállóan töltenek vizet a kancsóból.
- Készség szinten használják a kanalat, villát, kést.
- Étkezés közben halkán beszélgetnek.
- A környezetükben igyekeznek mindenütt rendet tartani.
- Tudatosan védik környezetük állapotát, a környezetükben élő állatokat, növényeket.

IV. 2. Érzelmi nevelés erkölcsi és közösségi nevelés, szocializáció segítése:

Célunk:

A gyermekek egyéni érdekeinek, tulajdonságainak, képességeinek kibontakoztatása a közösségen belül, a csoport normái alapján, a gyermek biztonságérzetének megalapozásával, az önbizalom erősítése, az aktív érzékenység megalapozása az emberi és természeti környezet hatásaira. A „kiegyensúlyozott, boldog gyermek” állapot létrehozása.

Feladataink:

a/ az érzelmi biztonságot nyújtó, szeretetteljes, családi légkör megteremtése a beszoktatástól az óvodáskor végéig

b/ a gyermek-gyermek, felnőtt-gyermek közötti kapcsolatot pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze, az érzelmekre épülő kapcsolatteremtő és megtartó képességek formálása, erősítése a társas kapcsolatok létrehozása érdekében

c/ az óvoda egyszerre segítse a gyermek erkölcsi, szociális érzékenységének fejlődését, éntudatának alakulását, és engedjen teret önkifejező törekvéseinek

d/ az óvoda nevelje a gyermeket annak elfogadására, megértésére, hogy az emberek különböznek egymástól

e/ a szocializáció szempontjából meghatározó a közös élményeken alapuló tevékenységek gyakorlása, a gyermek erkölcsi tulajdonságainak és akaratának szokás- és normarendszerének megalapozása

f/ az óvoda a gyermek nyitottságára épít, és ahhoz segíti a gyermeket, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a hazaszeretet és a szülőföldhöz való kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben mutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.

g/ a gyermeki magatartás alakulása szempontjából az óvodapedagógus, az óvoda valamennyi alkalmazottjának kommunikációja, bánásmódja és viselkedése modell értékű szerepet tölt be

h/ a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében szükség szerint különösen jelentős az óvoda együttműködő szerepe az ágazati jogszabályokban meghatározott speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel.

IV. 2. a/ Az érzelmi biztonságot nyújtó, szeretetteljes, családi légkör megteremtése a beszoktatástól az óvodáskor végéig:

Az óvodáskorú gyermek jellemző sajátossága a magatartás érzelmi vezéreltsége, ezért elengedhetetlen, hogy a gyermeket az óvodában érzelmi biztonság, szeretetteljes, derűs légkör vegye körül. A családi légkörben kialakul a gyermek érzelmi kötődése társaihoz és a felnőttekhez. A gyermekek barátságos, otthonos életterét az óvónő tervezi meg, de lehetőséget ad arra, hogy a gyermekek ötletei, elképzelései is érvényesülhessenek. A Szabadon mozoghatnak a csoportszobában, mosdóban, ezzel is fokozzuk az otthonosság érzését.

Minden csoportnak van hagyománya, szokásrendszere, ami sajátos légkört biztosít és ez is mélyíti a gyermekek összetartozását. Az óvodakezdés első benyomásai „életre szóló” élményeket adnak, meghatározzák a gyermeknek és szülőnek az óvodához való viszonyát és a létrejövő kapcsolat minőségét. Nagyfokú körültekintést, gyöngédséget, megértést, türelmet kíván a beszoktatás. Lehetőséget adunk arra, hogy a gyermek szüleivel együtt ismerkedjék az óvodával. Ha lehetséges, minél hosszabb időn keresztül, fokozatos időcsökkentéssel vegyenek részt a szülők ebben a folyamatban. Ez több szempontból is nagyon hasznos. A gyermeknek a szülői együttlét biztonságot ad az új környezet elfogadásához, ugyanakkor a szülő megismeri

óvodánk életét, a gyermekek napirendjét, szokásait. Az óvónők a szülőkkel előre megbeszélik a beszoktatás menetét. Lefekvésnél az új gyermeket különös szeretettel veszi körül az óvónő. Fontos az is, hogy a többi gyermek biztonságérzete tudatában várja és nyílt odafordulással segítse az érkező gyermeket. A családi légkör megteremtése elősegíti a gyermekek társas kapcsolatainak alakulását. Mindehhez gazdag, tevékenykedtető életet biztosítunk. A közös élmények az óvodáskor végéig biztosítják együttműködésüket, amiben formálódik egymáshoz való viszonyuk. Az érdektelen gyermekekre különös figyelmet szentelünk, hogy mielőbb kideríthessük érdektelenségük okát, mert befolyásolásukat csak így indíthatjuk el.

IV. 2. b/ A gyermek-gyermek, a felnőtt-gyermek pozitív érzelmi töltésű kapcsolatának kialakítása, az érzelmekre épülő kapcsolatteremtő és megtartó képességek formálása, erősítése a társas kapcsolatok létrehozása érdekében:

A beszoktatás időszakában szerzett pozitív érzelmi benyomások segítik a gyermeket a szociális tanulás folyamatában. A gyermek pozitív kapcsolata csak úgy alakul ki, ha jól érzi magát a csoportban. Ebben kiemelkedő szerepe van az óvónőnek, aki irányítója, s egyben társa a gyermeknek. A jó nevelés alapja a feltétel nélküli szeretet, korlátokkal együtt. A korlátokat úgy szabjuk meg, hogy az adott korosztály meg tudja felelni az elvárásoknak. A nevelés akkor lesz hatékony, ha az óvónő a feladatokat minden gyermek számára érthetővé, vonzóvá tudja tenni. A gyermekek neveléséhez először meg kell teremteni a jó kapcsolatot a szülőkkel, hogy kellő bizalom alakulhasson ki az együttneveléshez. Segítjük gyermekeinket abban is, hogy elfogadják az eltérő képességű és tulajdonságú társaikat is. Az óvónő próbálja megérteni a gyermeket, elsősorban érzelmileg. Parancsolás helyett inkább kérdez, ami elősegíti a megértést, az átértékelést. Az óvónők magyarázatában mindig a dolgok pozitív oldala jelenjen meg. A gyermekek tevékenységéhez az óvónők nagy szabadságot biztosítanak, a pontos határok megjelölésével. A határokat meg kell védenünk a gyermek respektálás érdekében. Az óvónő röviden, egyértelműen, pozitívan fogalmazza meg azt, amit akar, vagy amit nem akar. A többszöri „határátlépésnél” konzekvenciákat vezetünk be, ugyanakkor lehetőséget adunk a javításhoz. Kialakítjuk a közösségi élet szabályait. Segítjük a gyermekbarátságok kialakulását, de úgy formáljuk őket, hogy a közösség többi tagjához is kapcsolódjanak. A gyermekek érdeklődjenek a közösség érdekében végzendő feladatok iránt, örömmel és érdeklődéssel kapcsolódjanak be a közös együttlétekbe. A konfliktusokat feloldó megbeszélések kövessék, kellő odafigyeléssel hallgassuk meg a gyermeket, hogy véleményt tudjunk mondani a történetekről úgy, hogy a gyermek saját felelőssége felerősödjön. Az agresszív gyermek lehetőleg ne kapjon figyelmet az agresszivitásán keresztül. Minden gyermek számára személyes perceket biztosítunk a jó kapcsolat megerősítése céljából. A kapcsolat erősítését szolgálja a beszélgetőtárs megbecsülése, értékelése. Mellőzendő a megbántás, hibáztatás, gyakori bírálgatás, kioktatás, kiabálás, prédikálás, panaszkodás. Az óvónő örömét dicsérettel jelzi és félelemkeltés nélkül jelöli meg a problémákat, veszélyeket. A humor jó segédeszköz a pozitív töltésű viszonyok ápolásában, a szeretet egy bizonyos formája. A nehézségeket feloldhatja, a görcsösséget megszüntetheti. Bátortalan gyermek nevelésekor még többször fejezzük ki örömünket, a kisebb előrelépésekkor is. Elmondjuk saját érzéseinket, meghallgatjuk másokét, hogy a gyermekek örömteli optimizmusa fejlődhessen. Törekszünk arra, hogy dajkáink is az óvónőkhöz hasonló pozitív érzelmi töltésű kapcsolatot alakítsanak ki gyermekeinkkel. A gyermeki magatartás alakulása szempontjából modell értékű az óvodapedagógus és az óvoda más dolgozóinak kommunikációja, bánásmódja, viselkedése.

A lassabban fejlődő, alacsonyabb fejlettségi szinten álló, sérült, hátrányos helyzetű gyermekek nevelését megfelelő szakemberek segítségével oldjuk meg.

A fejlődés eredménye az óvodáskor végén:

- Gyermekük ragaszkodnak óvodájukhoz, egymáshoz, a felnőttekhez.
- A gyermekek igényévé válik a viselkedés szokásszabályainak betartása.
- Kialakul megfelelő szokás- és normarendszere.
- Egymást is figyelmeztetik a szabályok megszegése esetén.
- Konfliktushelyzetben megegyeznek társaikkal.
- A felnőtt kérése nélkül is segítenek egymásnak.
- Érdeklődnek társaik iránt, az óvodán kívül is szeretettel köszöntik egymást.
- A csoportba érkező vendéget szeretettel fogadják.
- Képesek nyugodtan ülni, figyelmesen meghallgatják egymást, a felnőtteket.
- Szavak nélkül is megértik környezetük jelzéseit, érzéseit.
- Szívesen dolgoznak a közösségért.
- Igyekeznek legyőzni a felmerülő akadályokat.
- Szociálisan éretté válnak az iskolába lépésre.
- Ismeri szűkebb és tágabb környezetét, amely a szülőföldhöz való kötődés alapja.

IV. 3. Értelmi nevelés:

Célunk:

A gyermek értelmi képességeinek alapozása, fejlesztése. Aktív cselekedtetéssel eljuttatjuk a gyermeket a szimbolikus gondolkodástól a szemléletes, tapasztalatokon alapuló gondolkodásig, fogalomalkotásig.

Feladataink:

Játékba ágyazott hagyományörző tevékenységeinkkel kínáljuk gyermekeinknek a változatos cselekvésen alapuló tapasztalatszerzés lehetőségeit. A gyermek érzékszervein keresztül szerzi a tapasztalatokat, az érzelmi benyomásokat. Ugyanúgy cselekvésre készíti a mozgás által szerzett tapasztalat, amikor a mozgásöröm indítja újabb és újabb próbálkozásra. Az óvónők megteremtik a gyermek értelmi fejlesztéséhez szükséges optimális feltételrendszer egyensúlyát. Az ingerekkel elárasztott gyermek ugyanis könnyen passzivitásba vonul. A játéktevékenységen keresztül fejlesztjük képzeletüket, képzeletüket, gyakoroljuk a megismerési funkciókat. Pontosabbá válik érzékelésük, megfigyelőképességük, tartósabb lesz figyelmük, emlékezetük, gazdagodik fantáziájuk, fejlődik beszédük, gondolkodásuk, képessé válnak problémák felismerésére és megoldására. Élményeket nyújtunk. Számon tartjuk azokat a gyermekeket, akiknél nem tapasztalható belső szükségletből fakadó érdeklődés, nem fejtenek ki alkotó tevékenységet, a társas kapcsolatokban nem kezdeményezők. A családdal együttműködve alakítjuk ki azokat a módszereket, amelyekkel az érintett gyermeket elindítjuk a fejlődés útján. Olyan helyzeteket teremtünk, amikor a gyermekek maguk vizsgálódhatnak, elgondolkodásra indítjuk őket, hadd éljék át az „aha” élmény örömét.

A fejlődés eredménye az óvodáskor végén:

- Kialakul bennük a tanulási vágy, az érdeklődés a szűkebb és tágabb környezet nyitott, érzékeny befogadására.
- Kíváncsisága, utánzási kedve saját adottságaihoz képest maximumra fejlesztette értelmi képességeit: az érzékelést, az észlelést, a figyelmet, a képzeletet, a gondolkodást és a kreativitást.
- Képes egyszerű gondolkodási műveletek alkalmazására, ismeretek emlékezetben tartására.
- Aktív a kommunikációban.

Anyanyelvi nevelés:

Célunk:

A gyermek beszédképességének gondozása, fejlesztése, oldott, derűs légkör teremtése, amelyben a gyermek természetes közlési vágya, kapcsolatteremtő beszédképessége fejlődik és fejleszthető. Célunk, hogy a szülői házból hozott szókincsre építve, szóbeli nyelvyakorlás útján megalapozzuk óvodásaink szóbeli kifejezőképességét.

Feladataink:

Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat. Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása – a beszélő környezettel, helyes mintaadással és szabályközvetítéssel (a javíthatóság elkerülésével) – az óvodai nevelőtevékenység egészében jelen van.

Nevelési rendszerünkben nagy figyelmet fordítunk az anyanyelvi nevelésre, a gyermekek kommunikációs képességének fejlesztésére, mert a nyelv, a beszéd a gyermeki személyiség fontos része. Az anyanyelv a legfontosabb eszköze az emberek közötti kommunikációnak, a szociális kapcsolatok építésének. Az anyanyelvi nevelés a nevelési folyamat egészében jelen van. Minden tevékenységet áthatva segíti a gyermek önbizalmának kifejlődését, gondolkodásának, önkifejezésének fejlődését, tájékozottságának növekedését, ismeretei gazdagodását. A helyes és szép beszéd fejleszti esztétikai érzékét, mélyíti érzelmeit, hozzájárul iskolai képességeinek megalapozásához.

A nyelvi képességek fejlesztésének leghatásosabb eszköze a mese, vers. Az egyéni fejlődés biztosításához szükséges, hogy személyes példánkkal (odafigyelés, meghallgatás, beszélgetés) kommunikációs helyzetek teremtésével ösztönözzük a gyermekek közötti kommunikációt, bővítsük szókincsüket. A gyermekekre figyelő, jó beszédmintát adó, jól artikuláló, választékosan beszélő környezet a gyermek nyelvi fejlődését pozitívan befolyásolja. A hibák javítása csak toleránsan történhet. Óvónőink együttműködnek logopédusunkkal. Fejlesztési feladataink a család, a környezet megismeréséből indulnak ki, és a gyermek egyéni képességeinek megismerésén keresztül fejtik ki hatásukat. Bővítjük gyermekeink élményeit, mert ezekhez kapcsolódva, tapasztalatszerzéssel egybekötve van értelme a fejlesztésnek.

Lehetőséget biztosítunk arra, hogy nyugodt légkörben, életszerű helyzetekben minden gyermek beszélhessen arról, ami érdekli. Figyelünk arra, hogy gyermekeink mindig választ kapjanak kérdéseikre, hogy folyamatosan bővítsük szókincsüket. Feladatunk, hogy ismerjük anyanyelvünket, önképzéssel, a szakirodalom lehetőségeinek felhasználásával fejlesszük anyanyelvi kultúránkat. Igyekszünk a gyermekeket minél több sikerélményhez juttatni. A játék lehetőséget nyújt a differenciált fejlesztésre. A gyermekek helytelen, rossz kiejtését helyesen ismétljük meg, hasonló, értelemszerű mondatba helyezve, nem feltűnően. Az anyanyelvi nevelés szerves része a „képeskönyvek nézegetésén keresztül a könyvek szeretetére, az „olvasásra” nevelés. Az óvodánkban megtalálható könyvek az irodalmi élménynyújtáson túl hozzájárulnak a gyermekek esztétikai ízlésformálásához és lehetőséget nyújtanak anyanyelvi szókincsük gyarapításához.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

- A gyermekek aktívan használják a tapasztalatok során bővült szókincsüket.
- Képesek folyamatosan elbeszélni, használni a megfelelő beszédfordulatokat, ismerik a használt szavak tartalmát.
- Részt tudnak venni párbeszédekben.
- Tisztán ejtik a beszédhangokat.
- Befogadók, érdeklődők, másokat is képesek meghallgatni.
- Figyelmük, koncentráció képességük fejlett, gondolkodásuk fogalmi szintre tevődött.
- Kialakult a beszédhelyzetekhez és az anyanyelvi szabályokhoz illeszkedő, jól érthető, többnyire megfelelő hangsúlyozású, hanglejtésű, hangerejű és sebességű beszéd.

V. Az óvodai élet tevékenységformái:

1. Játék
2. A tevékenységekben megvalósuló tanulás
3. Mozgás
4. A környezet, külső világ tevékeny megismerésére nevelés
5. Esztétikai nevelés
6. Munka jellegű tevékenységek
7. Ünnepeink, rendezvényeink
8. A horvát nyelvű nevelés helyi gyakorlata óvodánkban
9. Az iskolai alkalmasság jellemzői az óvodáskor végén
10. Gyermekvédelem

V. 1. Játék:

A játék a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, így az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze. Kiemelkedő jelentőségű tájékozódó, a pszichikumot, a kreativitást fejlesztő és erősítő, élményt adó tevékenység.

A belülről indított és vezérelt játéktevékenység célja a gyermekek szabad képzettársításának elősegítése, az intellektuális mozgásos, szociális tapasztalatok többszöri átélésével a gyermekek egyéni vágyainak és ötleteinek kibontakoztatása. A játék a gyermek legkomolyabb tevékenysége, létfontosságú alaptevékenység, örömforrás. A játék célja maga a játék. Örömet okoz maga a cselekvés, elképzelés. A gyermek játék közben ismerkedik a világgal, megismeri a véletlen és valószínű, szükségszerű törvényszerűségeit. Ismerkedik, tapasztalatokat szerez, reagál. A játék állandó erőforrás, az érzelmek megjelenésének domináns tere. Az élményeknek meghatározó szerepük van a játékban. A gyermek élményeit a játékban sokszor rejtett formában, néha szelídített feszültséggel éli át. Ez segíti élményei, tapasztalatai feldolgozásában, a maga kedve szerint alakítja át a megfigyelt valóságot. A játék vágymegjelenítés is. A gyermek kívánsága, óhaja a játékban mindig teljesülhet. A társigény a baráti társaság igénye az ötletek elfogadására ösztönzi, az együttjátszás kreatív együttműködést alakít ki, kialakulnak a játék hagyományai. A konfliktusok birtoklási vágyból, önérvényesítő törekvésekből, ellentétek ütközéséből fakadnak. A játékban gyakorolható ezeknek a problematikus helyzeteknek az önálló megoldása is (egyezkedés, rábeszélés, kompromisszumkötés, stb.) A közös játékot áthatja az összetartozás érzése is. A játék a későbbi tevékenységformákat is megalapozza, így a munkát és a tanulást is.

V. 1./a A játékhoz szükséges feltételek biztosítása:

- A légkör nyugodt és biztonságérzetet keltő, melyben a gyermekek szabadon szervezik meg játékukat, önállóan választanak társat, helyet, eszközt. Szeretetteljes légkörben könnyebb egymás elfogadása, a toleráns óvónői minta példaértékű. A játékos légkört segíti a sok új ötlet, a kellő időben adott segítség, megerősítés. A csoportban csak annyi szabályt vezessünk be, ami segíti a rugalmas, oldott légkör fenntartását, az elképzelések valóra váltását. Az óvónő kezdeményezésére a gyermekek szívesen vesznek részt az énekes és mozgásos játékokban. A képességfejlesztő játékoknál a gyermekek szabadon választhatnak a felkínált szerepek, játékhelyzetek, társak között.
- A hely a gyermekek szabad mozgását, biztonságát, játékuk térbeni kibontakoztatását szolgálja. A gyermekek közreműködésével állandó és ideiglenes játszóhelyeket, kuckókat alakítunk ki. Az irodalmi és zenei élmények befogadására alkalmas hely a csoportszoba nyugalmas része: zenesarok, mesekuckó, fotel, szőnyeg, stb. A mindennapok hagyományörző tevékenységeinek gyakorlására kialakított kézműves sarokban a közösen gyűjtött természetes anyagok, kellékek játékgazdagító lehetőségeket nyújtanak. Ez a rajzolás és festés állandó helye is. A gyermekek játéktere lényegesen megnövekedik az udvaron, ezért ösztönözzük őket arra, hogy minél több nagymozgásos tevékenységet folytassanak.
- A játékidő a napirend sajátosságaiból fakadóan folyamatos. A gyermekek a délelőtt elkezdett játéktémát nemcsak délután, de több napon és héten keresztül is játszhatják. A napirendben szereplő egyéb tevékenységek belesimulnak a játék folyamatába. Időlegesen megszakítják ugyan, de nem tördelik szét. Körültekintő szervezéssel a kezdeményezések helyének és idejének megválasztása az elmélyült játékot nem borítja fel. A konkrét szervezést igénylő kötött időpontú csoportos foglalkozások kivételt képeznek (pl. testnevelés, kirándulások, stb.) A napi életszervezésben törekszünk arra, hogy a gyermekek minél több időt kapjanak az udvari játéktevékenységekhez.

- A játékeszközök olyan tárgyai a cselekvésnek, amelyek kibontakoztatják és gazdagítják a gyermekek elképzeléseit. A játékhoz olyan eszközöket biztosítunk, melyek ízlésesek, praktikusak, igazodnak a gyermekek életkorához és elősegítik a sokoldalú fejlődést. Udvarunkon a nagymozgások kielégítéséhez szükséges eszközöket helyeztük el, de csoportszobai játékeszközök kivételére is van lehetőség. A gyermeki önkifejezőmódokat a bábozás eszközei teljesítik ki. Fontosnak tartjuk a báb és a dramatikus eszközök állandó jelenlétét és helyét a csoportszobában.

V. 1./b A 3-6-7 éves korban megjelenő játékfajták:

A 3-4 éves korosztály játéka a rakosgatás, vagyis a gyakorló játék. Ez a tevékenység jól fejleszti a szem-kéz koordinációt, hat a laterális dominancia kialakulására. Érdeklődéssel kísérjük a gyermekek halandzsázását is. A többszöri ismétléssel elmondott szöveg ritmusa a gyermekben pozitív érzelmet kelt. Az udvaron is biztosítjuk a gyakorló játék lehetőségét. Erre legalkalmasabb a homok, a víz.

Már a legkisebekenél is megjelenik a szerepjáték. Magunk is szervezünk és vállalunk szerepeket, hogy a különböző kapcsolatok kialakítása minta legyen a közös cselekvésekhez (papás-mamás, fodrászos, orvosos játék, stb.).

A rendszeres, többször ismétlődő meseélmény igazi táptalaja a dramatizálásnak, bábozásnak. A bábozás először az óvónő előadásával jelenik meg az óvodában. A bábozáshoz, dramatizáláshoz szükséges eszközöket a gyermekkel közösen készítjük el.

A konstrukciós játékhoz kapcsolva jelenik meg a barkácsolás, elsősorban az óvónő által barkácsolt kellékek készítésével, amit az óvónő a gyermek aktív bevonásával hoz létre.

Játszunk a gyermekekkel egyszerű szabályokhoz kötött ügyességi és szabályjátékokat, amelyek könnyen betarthatók és a gyermekek mozgásigényét is kielégítik. A nagyobb gyermekek játékában dominánsan jelentkezik az érzelemmel telített szerepjáték, a „mintha” helyzet, amelyhez különösen erős képzelőerő társul.

A hagyományörző életmódban a gyermekek saját elhatározásuk és kedvük szerint játszhatnak. A játék „klasszikus” tartalma kiegészül népi játékokkal. Ezek az énekes-táncos játékok, népszokásörző dramatikus játékok (a jeles napokhoz kötődő játékok) és a népi játékszer készítése (rongybabák, csutkababák, töklámpás, kunyhó kukoricaszárból, stb.). Mindez új tartalommal tölti meg a gyermekek játékát.

V. 1./c Az óvónő játékszerű módszerei:

Az óvónő játékszerű módszerei szituációtól függőek. Kiscsoportosok esetében az óvónő játékeleményező, modellnyújtó játszótárs. Ebben a helyzetben is támogató, engedő és elfogadó. Beavatkozása csak mintaadás, megoldási lehetőségek felállítása, választhatóság, valamint a testi épség megőrzése szempontjából indokolt. Fontos szerepünk az élmény nyújtása. A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az indirekt irányítás felelősségét. Az óvodában fontos a szabad játék túlsúlyának érvényesülése.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

- A gyermekek képesek állhatatosan, több napon keresztül egy témában együttesen részt venni.
- Játékukban dominánsan jelentkezik a szerepjáték.

- Az ismert meséket dramatizálják, bábozzák.
- Bonyolult építményeket képesek kreálni.
- Élvezik a szabályjátékot, képesek a normák betartására.
- Fejlődik fantáziájuk, szellemi aktivitásuk, beszédképességük, problémaérzékenységük, helyzetfelismerő képességük, mozgásképességük, térérzékelésük.
- Formálódik erkölcsi ítéletalkotásuk, alakul illembeli viselkedésük, udvariasságuk.
- Megtanulják érzelmeik kezelését.
- A siker újra-átélési vágy kitartásra ösztönzi őket.
- Megjelenik az együttérzés, kibékülés, vigasztalás, kivárás, engesztelés érzése.

V. 2. A tevékenységekben megvalósuló tanulás:

Az óvodai tanulás elsődleges célja az óvodás gyermek képességeinek fejlesztése, tapasztalatainak bővítése, rendezése. Az óvodapedagógus a tanulást támogató környezet megteremtése során épít a gyermek előzetes élményeire, tapasztalataira, ismereteire.

A tanulás lehetséges formái az óvodában:

- utánzásos minta- és modellkövetéses magatartás és viselkedéstanulás, szokások alakítása,
- a spontán játékos tapasztalatszerzés,
- a játékos (!), cselekvéses tanulás,
- a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés,
- az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés,
- a gyakorlati problémamegoldás.

Nevelési koncepciónkból fakad, hogy a tanulás nem önálló tevékenységformaként jelenik meg programunkban. A gyermekek játékba ágyazott tevékenységeik során szerzett benyomások, tapasztalatok, élmények alapján tanulnak, s általa fejlődnek. Az óvodában a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja. Nem szűkül be ismeretszerzésre, az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, az óvónő által kezdeményezett tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg. Nem kétséges, hogy az óvodás gyermeki tevékenység motorja a játékkedv, a mozgásigény, az utánzási vágy. A környezetében lévő ingerek aktivitásra készítik, kiváltják a hatékony viselkedés igényét, közben ismereteket, tapasztalatokat szerez, készségei, szokásai gyarapodnak, tanul. Az utánzásos, minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás folyamatában mindvégig az óvónő a főszereplő. Később felerősödik a társak hatása is. Programunkban helyet kap az óvónő által kezdeményezett, foglalkozásokon megvalósuló, tevékenységbe ágyazott tapasztalatszerzés, amely számtalan probléma és feladatmegoldás lehetőségét adja a gyermekeknek. Biztosítjuk a felfedezés lehetőségét, kreativitásuk erősítését, a cselekvéses tanulás lehetőségét. Az óvodai tanulás elsődleges célja az óvodás gyermek kompetenciáinak fejlesztése.

A szervezett tanulás időkeretei:

Figyelembe vesszük a gyermekek életkori sajátosságait és egyéni tempójukhoz igazítjuk.

- 3 –4 évesek: 10 – 15 perc
- 4 –5 évesek: 15 –20 perc
- 5 –6 –7 évesek: 30 –35 perc.

Alapelveink a tanulási folyamatok értékeléséhez:

A gyermekek akkor tudnak önfeledten, boldogan tevékenykedni, ha sok buzdítást, dicséretet, pozitív megerősítést kapnak. Elkerüljük a sztereotip értékeléseket (ügyes vagy, stb.), helyettük a gyermekek konkrét, jó cselekedetét, tettét emeljük ki. Differenciált, árnyalt értékelést alkalmazunk. Alkalmazzuk a jutalom sokféle módszerét: simogatást, pillantást, testközelséget, gesztust, mimikát, szóbeli közlést, egyénileg, a csoport és a szülők előtt egyaránt. Megteszünk mindent annak érdekében, hogy ne kerüljön sor az óvodában tárgyi jutalmazásra. A büntetést teljes mértékben kerüljük a tanulási folyamatban, mert a gyermek kíváncsiságát, érdeklődését, motivációját visszaszorítja, lefékezi. A tanulási szokásokat úgy alakítjuk, hogy egy gesztus, tekintet, egy kérdés segítsen a nemkívánatos magatartás megszüntetésében.

V. 3. Mozgás:

Célunk:

a gyermekek természetes, harmonikus mozgásának, testi és értelmi képességének fejlesztése játékos formában, az egészséges testi fejlődés, fejlesztés és ezek által harmonikus személyiség nevelése.

Feladataink:

a/ mozgásfejlesztő játékok

b/ a mozgáskedv megőrzése, a mozgás megszerettetése

c/ egészséges életvitel kialakítása, egészségfejlesztő testmozgások biztosítása napi szinten

d/ Mozgástapasztalatok bővítése, mozgáskészségek alakítása

e/ testi képességek, fizikai erőnlét fejlesztése

f/ értelmi struktúrák és szociális képességek fejlesztése

Megvalósításuk területei: - spontán

- szervezett formában (irányított mozgás)

V. 3. a/ Mozgásfejlesztő játékok, melyek a 3-6-7 éves korban tervezhetők:

A rendszeres egészségfejlesztő testmozgás, a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos játékok és feladatok, a pszicho-motoros készségek és képességek kialakításának, formálásának és fejlesztésének eszközei. Az óvodáskor a természetes hely-, helyzetváltoztató és finommotoros mozgáskészségek tanulásának, valamint a mozgáskoordináció intenzív fejlődésének szakasza, amelyeket sokszínű, változatos és örömteli, érzelmi biztonságban zajló gyakorlási formákkal, játékokkal szükséges elősegíteni. Ezzel biztosítható a mozgás és az értelmi fejlődés kedvező egymásra hatása.

A mozgásos játékok, tevékenységek, feladatok rendszeres alkalmazása kedvezően hatnak a kondicionális képességek közül különösen az erő és az állóképesség fejlődésére, amelyek befolyásolják a gyermeki szervezet teherbíró képességét, egészséges fejlődését.

Fontos szerepük van a helyes testtartáshoz szükséges izomegyensúly kialakulásában, felerősítik, kiegészítik a gondozás és egészséges életmódra nevelés hatásait.

A spontán, szabad játék kereteiben végzett mozgásos tevékenységeket kiegészítik az irányított mozgásos tevékenységek. A komplex testmozgások beépülnek az óvodai élet egyéb tevékenységeibe is, miközben együtt hatnak a gyermek személyiségének, a pozitív énkép, önkontroll, érzelemszabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás fejlődésére.

A spontán – a játékokban, azon belül a szabad játékokban – megjelenő mozgásos tevékenységeknek, az egészségfejlesztő testmozgásnak az óvodai nevelés minden napján, **az** egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve, minden gyermek számára lehetőséget kell biztosítani. Törekszünk a gyermekeket legjobban fejlesztő, kooperatív mozgásos játékok széleskörű alkalmazására, a szabad levegő kihasználására.

A mozgást nem kell külön megszerettetni a gyermekekkel, mert állandó belső késztetést érez rá, és örömmel, természetes módon gyakorolja azt.

- A 3-4 éves gyermekek irányított mozgásos tevékenysége során a nagymozgások fejlesztésére helyezük a hangsúlyt. Megismerik a futás- és ugrásgyakorlatokat, dobás- és labdagyakorlatokat. A mozgásos játékok adnak teret a támaszgyakorlatok gyakorlására is (csúszás, kúszás, mászás). Sok egyensúlyozó játékot játszunk velük. Az óvónő mutatja a helyes mintát és igényli a mozdulatok pontos, esztétikus gyakorlását.

- A 4-5 éves gyermekek természetes mozgásában még mindig a nagymozgások fejlesztésére kerül hangsúly. A talajtornában kiemelkedő szerepet kap az egyensúlyérzék

fejlesztése, a szem-kéz, szem-láb koordináció differenciálódása. Az óvónő lábboltozat-erősítő speciális járás- és gimnasztikai gyakorlatokat tervez.

- Az 5-6-7 évesek mozgása már összerendezettebb, harmonikus ritmusú. Ennél a korcsoportnál hangsúlyt kap az észlelés, az alaklítás, a formaállandóság mozgás közbeni fejlesztése, a finommotorika alakítása, a szabályjáték gyakorlati alkalmazása. A futógyakorlatokat sorverseny, váltóverseny, versenyfutás közben gyakorolják. Megismerik a fokozódó futást, a gyorsfutást és a lassúfutást. Ugrás- és dobásgyakorlatokat végeznek, valamint támaszgyakorlatokat, talajtornát és gimnasztikát.

V. 3. b/ A különböző szervezeti formák megteremtése a gyermekek mozgásszükségletének kielégítése érdekében:

A testnevelés szervezeten két formában van jelen az óvodában: a mindennapokon (sok játékkal, 5-10 percben, pergő ritmusú, frissítő mozgással) és a testnevelés foglalkozásokon (heti egy-két alkalommal, szervezett jelleggel, állandóan meghatározott napokon). A gyermekek nagymozgása jól fejleszhető az óvoda udvarán, ahol tér- és mozgásfejlesztő eszközök állnak rendelkezésünkre. Fontos az egymás testi épségének megóvása, a balesetmentes helyszín és eszközök.

A jó hangulatú, szervezett testnevelést szolgálja: a körültekintő szervezés, a játékos hangvétel, rövid, érthető utasítások, a kevés várakozási idő, a foglalkozások pergő üteme. A pozitív megerősítés, az óvónői mozgásminta, a jókedvű mozgás dominál.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

- A gyermekek szeretnek mozogni, kitartóak a mozgásos játékokban.
- Kialakult a gyermekek nagymozgása, finommozgása, egyensúlyérzékelése, összerendezett mozgása.
- Rendelkeznek kialakult testsémával.
- Ismerik az irányokat, tudnak térben tájékozódni.
- Tudnak ütemtartással járni, gimnasztikai gyakorlatokat esztétikusan végezni.
- Szeretnek futni.
- Tudnak helyben labdát pattogatni, labdát vezetni.
- Betartják a szabályokat a különböző versenyjátékok, ügyességi játékok játszásakor.
- Önuralmuk erős, kialakult az egészséges versenyszellem.

V. 4. A külső világ tevékeny megismerésére nevelés:

Célunk:

a közvetlen és tágabb környezet felfedezése és ennek során a környezethez való érzelmi viszonyulás megalapozása, az élő és élettelen világ megismertetése, megszerettetése. A környezet megismerése közben a gyermekek mennyiségi, alaki, nagyságbeli, tér- és síkbeli szemléletének alakítása, érzelemgazdagítás a természethez kapcsolódó hagyományörző tevékenységekkel. Segítse elő a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését, a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában.

A valóság felfedezése során pozitív érzelmi viszonya alakul a természethez, az emberi alkotásokhoz, tanulja azok védelmét, az értékek megőrzését. Segítjük a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését, a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában, továbbá a fenntartható fejlődés érdekében hangsúlyt helyezünk a környezettudatos magatartásformálás alapozására, alakítására.

Feladataink:

- a/ környezeti nevelés és néphagyomány-ápolás
- b/ környezetvédelem
- c/ környezetalakítás
- d/ 3-6-7 éves korban tervezhető jellegzetes tartalmak
- e/ matematika

V. 4. a/ Környezeti nevelés és néphagyomány-ápolás:

A következő generációk jövője, léte függ attól, hogy milyen szemlélettel, értékrenddel, viselkedéskultúrával rendelkeznek, hogyan viszonyulnak természeti és társadalmi környezetükhöz. Ennek alapozása már kisgyermekkorban megkezdődik. Az ember, a természet, a hagyomány szoros kapcsolatban vannak. Ezt a kapcsolatot a következő tevékenységek őrzik:

- az évszakok változásából fakadó tapasztalatszerzések
- az időjárás változásaiból fakadó környezetalakító munkálatok (növénygondozás, palántanevelés)
- termések, virágok gyűjtése, szüretelés, befőzés, stb.
- kis állatok gondozása (madáretetés télen az udvaron)
- népi kismesterségek gyakorlása (szövés, fazekasság)
- rendszeres környezetmegismerő séták, tájmegismerő kirándulások.

V. 4. b/ Környezetvédelem:

A gyermekek érzelmi kötődésen keresztül jutnak el környezetük megbecsüléséhez és védelméhez. A sokrétű tevékenységek során megtapasztalják munkájuk eredményét, környezetükre való hatását (madáretetés, locsolás, udvargondozás, esővíz gyűjtése). Az óvónő az élővilág sokoldalú megfigyeltetésével, az óvó-védő tevékenység eredményeként a gyermekeket emocionális alapon eljuttatja annak belátásához, hogy az élőlényeket védeni kell. A természetes anyagok közelsége és a velük való tevékenykedés sajátos élményt és érzelmi többletet jelent a gyermekeknek. A séták, kirándulások a megfelelő szokások, magatartási formák kialakítását szolgálják, amelyek belsővé válása a természetben való

kultúrált viselkedést eredményez. Személyiségüket gazdagítva a természetszeretet szükségletként jelentkezik.

V. 4. c/ Környezetalakítás:

Az óvodai környezet alakítása folyamatos tevékenységet jelent. A gyermekek szívesen vesznek részt a csoportszoba rendjének helyreállításában, átrendezésében, az ünnepek előtti dekorálásban. Közvetlen környezetükben érzékelik az őket körülvevő világ esztétikumát: hangokat, színeket, illatokat, formákat, az élet ritmikusságát. Az óvónő környezetéhez, természetéhez fűződő viszonya, értékrendje minta a gyermek, a szülő számára. Kezdeményezünk minden olyan családokkal együtt történő munkálkodást, amely alakítja, növeli a környezet iránti érzékenységet (udvar gondozása), amely harmonikus környezet létrehozására ösztönöz (domb kialakítása az udvaron), amely erősíti a hovatartozás érzését (hazánk nevezetességeit megismerő közös családi-óvodai kirándulások).

V. 4. d/ A 3-6-7 éves korban tervezhető jellegzetes tartalmak biztosítása:

- A 3-4 éves gyermekek az óvoda elfogadása, megszerettetése után megismerkednek az óvoda közvetlen környezetével. Figyelik az évszakok szépségét, időjárását, növényeit. Terméseket gyűjtenek, leveleket kavicsokat szedegetnek. Beszélgetnek a család tagjairól. Megismerik az óvoda utcáját, az ott található intézményeket, az utcában élő állatokat, növényeket.
- A 4-5 éves gyermekek tapasztalat- és élményszerző sétáit az óvoda utcáján túl szervezzük. Megismerik az évszakok jellegzetességeit, az időjárás változásait. Gyönyörködnek az évszakok növényeiben. Összefüggéseket keresnek az időjárás és az emberek tevékenysége között. Terméseket gyűjtenek és hasznosítják azokat. Rügyeztetést, magvak csíráztatását, hajtást végeznek. Bemutatják a családtagokat, otthonukat. Ellátogatnak az orvosi rendelőbe, üzletbe, intézményekbe. Gyakorolják a gyalogos közlekedés szabályait, megismerik a személy- és teherszállító járműveket. Megismerik az óvoda környezetében élő állatokat, háziállatokat, madarakat, bogarakat, stb.
- Az 5-6-7 évesek megismerik az óvoda tágabb környezetét is. Figyelik az évszakok szépségét, a színek árnyalatát, a környezet szennyeződéseit, a növények fejlődési feltételeit. Csíráztatnak, növényeket ültetnek, tőosztással növényeket szaporítanak. Megismerik a mezői virágokat, a vadon termő ismertebb növényeket. Megismerik a felnőttek munkáját, ellátogatnak néhány munkahelyre, ahol szüleik dolgoznak. A természet kincseit őrző sarkukban osztályozzák az összegyűjtött anyagokat, s amit lehet, hasznosítanak. Középkülsőbe látogatnak el: múzeum, kiállítások, iskola, vasútállomás, stb. Ismereteket szereznek a szárazföldi, vízi, légi közlekedésről. Meglátogatják környezetük háziállatait, összehasonlítják az ismert állatok környezetét, életmódját. Videofelvételeken megismerkednek a vadon élő, nálunk is megtalálható állatok környezetével, életmódjával.

V. 4. e/ Környezetünk formai és mennyiségi viszonyainak megtapasztalása:

A környező valóság fontos jellemzői a formai és mennyiségi viszonyok. A környezet változásainak megfigyeléséhez feltétlenül szükség van matematikai alapismeretekre. Ezek ismerete alapján lesznek képesek a gyermekek visszahatni a természetre, társadalomra. A matematikai tapasztalatszerzés természetes környezetben a legeredményesebb. Az egyéni feladatmegoldás egyéni sikert eredményez, a közös siker pedig erősíti a csoporttudatot. A matematikai nevelés anyagát nem „elvont ismeretek” alkotják, hanem a környezet megismerése során szerzett élmények, tapasztalatok feldolgozásával, a problémamegoldó tevékenység környezetre való kiterjesztésével alakítjuk ki.

Főbb tevékenységek a matematikai tapasztalatszerzés területén:

- megfigyelések, összehasonlítás, szétválogatás tulajdonságok szerint
- sorba-rendezés mennyiségi tulajdonságok, felismert szabályosság szerint
- a számfogalom megalapozása mérési feladatokkal, mennyiségi számlálással, halmazképzéssel
- tapasztalatszerzés a geometria területén, építés, síkbeli alkotások, geometriai formák felismerése
- tájékozódó-képesség fejlesztése térben és síkban
- hosszúság jellegű mennyiségek mérése.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

- A gyermekek tudják lakcímüket, szüleik pontos nevét, foglalkozását, munkahelyét.
- Tudják saját születési helyüket és idejét.
- Tudnak különbséget tenni az évszakok között, ismerik környezetük növényeit, azok gondozását.
- Ismerik a háziállatokat, ház körül élő állatokat, vadon élő állatokat és néhány vadállatot.
- Ismerik a környezetükben lévő intézményeket, üzleteket.
- Betartják az elemi közlekedési szabályokat, ismerik a közlekedési eszközöket.
- Szeret tettek arra az érzelmi kötődésre, amelyet felnőve a szülőföld szeretetként fogalmazzák meg.
- Jól ismert tulajdonságok szerint válogatást, összehasonlítást, sorba-rendeztést végeznek.
- Értik és helyesen használják a mennyiségekkel és halmazokkal kapcsolatos kifejezéseket.
- Számfogalmuk kialakult, elemi műveletekre képesek 10-es számkörön belül.
- Halmazokat tudnak képezni egy választott szempont szerint.
- Képesek geometriai tulajdonságok szerint válogatni.

V. 5. Esztétikai nevelés:

Célunk:

a szép és harmonikus felfogásához, átérzéséhez szükséges képességek alapozása, ízlésformálás, önálló alkotásra késztetés, tehetségfejlesztés.

Területei: a/ irodalom: mese, vers

b/ zene: ének, zene, énekes játék

c/ vizuális tevékenységek: rajzolás, festés, mintázás, kézimunka, barkácsolás

V. 5. a/ Irodalom: mese, vers

Célunk:

a gyermekek érzelmi, értelmi és esztétikai, valamint etikai fejlődésének segítése, pozitív személyiségjegyek megalapozása a csodákkal teli meseélmények segítségével, a versek zeneiségével, rímeinek csengésével.

Feladataink:

1. A felhasznált irodalmi anyag igényes összeállítása.
2. A 3-6-7 éves korban megjelenő jellegzetes tartalmak biztosítása.
3. A gyermekek nyelvi képességének fejlesztése.

V. 5. a/1. A felhasznált irodalmi anyag igényes összeállítása:

Véleményünk szerint csak a művészi értékű irodalmi alkotások biztosítják az esztétikai élmény mélységét. Ezért a mű megválasztásában érvényesüljön a pedagógiai, pszichológiai, módszertani tudatosság.

- A 3-4 évesek versanyagát népi mondókákból, legismertebb költőink játékos verseiből állítjuk össze. Olyan meséket választunk, amelyek cselekménye egyszerű, érthető, ritmikus ismétlődések jellemzik.
- A 4-5 éves korú gyermekek meséi már lehetnek többfázisos állatmesék, népmesék, realiztikus mesék. Helyet kapnak a klasszikusok és a mai magyar, valamint horvát írók modern meséi is. Ebben a korban a népi mondókák, halandzsa szövegű kiolvasók alkotják a mondókázás anyagát. Szerepelnek vidám, humoros versek, magyar és horvát költők népköltészeti ihletésű, ritmusélményt is nyújtó versei.
- Az 5-6-7 éves kor a mesehallgatás igazi ideje. Az állatmeséktől kezdve, a cselekményesebb népmeséken át, beépítjük a klasszikus tündérmeséket, a tréfás meséket és a műmeséket is a gyerekek mesetárába. A gyermekek a meseregényeket is szívesen hallgatják, folytatásokban napokon keresztül izgatottan várják. A versanyagot különböző típusú népi mondókákkal gazdagítjuk. Megismertetjük őket olyan közmondásokkal, amelyeket a környezet gyakran hangoztat. Lírai verseket is tervezünk, mert a gyermekek ebben a korban már megérik a költői képek érzelmet kifejező erejét. A kiválasztott versek, mesék erősítsék a környezet megszerettetését, az évszakok szépségét, a néphagyomány-ápolást.

V. 5. a/2. A 3-6-7- éves korban megjelenő jellegzetes tartalmak biztosítása:

- Az óvodába kerülő 3-4 éves gyermek első igazi meseélménye a mondókákhoz, ölbéli játékokhoz kapcsolódik. A népi mondókákhoz kapcsolódó mozdulatok, játékok nagy élvezetet jelentenek a gyermeknek, mert a felnőtt ölében, testmelegében teljes biztonságérzetben hallgatják. Ez a többször átélt fizikai kontaktus sokat jelent a gyermek és a felnőtt érzelmi egymásra találásában. Az egyszerű állatmeséken keresztül fokozatosan szoktatjuk rá őket a mese figyelmes végighallgatására. A mese többszöri meghallgatása után már élvezői a mese dramatikus feldolgozásának is. Rövid, improvizált jelenetek bemutatásával a gyermekek ismerjék meg a bábokat. A bábok számát fokozatosan növeljük. A mese, vers dramatikus játékokhoz csak kellékeket használunk, ami elősegíti a képzeleti képek előhívását, a meséhez való kötődés kialakulását. A kiscsoportos korú gyermekek 10-12 mondókát és 10-14 új mesét ismernek meg.
- A 4-5 éves gyermekben kialakul a vers, a mese szeretete. Igénylik, izgatottan várják meséinket. A gyermekek arcán megjelenik a megfélemlítő áhítat, figyelő ámulat. Az új versek kapcsolódnak a gyermekek élményeihez, tapasztalataikhoz, hangulatához. A mese mesebelisége mellett reális gondolatokat is közöl a gyermekkel. Közli, hogy a világban jelen van a jó és a rossz is. Általa a gyermek etikai világképet kap. A 4-5 éves gyermekek 4-5 mondókát, 5-6 rövid verset és 10-14 új mesét ismernek meg.
- Az 5-6-7 éves korban is kihasználunk minden adandó alkalmat a kiolvasók, mondókák ismételtetésére. 4-5 kiolvasóval gazdagítjuk a nagycsoportosok mondókarepertoárját. Az új versek (15-20) bemutatása kapcsolódik a gyermekek élményeihez. Nem szavaltatjuk őket kórusban és kerüljük az éneklő hanglegjtést. Ügyelünk a szavak gondos, tiszta ejtésére, az értelemszerű hangsúlyozásra. Tudják már a hallott egyszerű meséket önállóan dramatizálni, bábozni. A délutáni pihenés alatt folytatásos meséket mesélünk nekik. Megpróbáltatjuk velük a mesék önálló befejezését, új mesék kitalálását. A közösen kitalált meséket elnevezzük a „mi mesénknek” és folyamatosan gyűjtjük. Albumot készítünk a tanult versekről, esetleg mesékről is. A hallott élményhez társuló vizuális élmény ad lehetőséget az ismétlésre, az élmények felelevenítésére. A nagyobb gyermekek az év folyamán 15-20 új mesét hallanak. E tevékenység minden nap megjelenik az óvodában. Az óvónő a gyermekeket gyertyagyújtással várja a mesesarokban. Csak akkor kezdi el a mesét, amikor minden gyerek megérkezett. A tevékenység befejezését jelzi az óvónő éneke, ami stílusosan kapcsolódik a meséhez. Fontos anyagválogatásunkban a horvát és a magyar irodalmi anyag egyensúlyának megteremtése.

V. 5. a/3. A gyermekek nyelvi képességének fejlesztése:

A nyelvi képességek fejlesztésének leghatásosabb eszköze a mese, vers, a bábozás és a dramatikus játékok. Ezeken keresztül a gyermekek elsajátítják a helyes kiejtést mind magyar, mind horvát nyelven, a tiszta beszédhallást és a nyelvtanilag helyes beszédet. A népi mondókák segítségével tisztítható a magán- és mássalhangzók helyes ejtése, megfelelő artikulációja, a hangkapcsolatok törvényszerűségei. A gyermekek a meséből, versből sok új fogalmat ismerhetnek meg. A bábjátékban, dramatikus játékban kibontakoztathatják szabad önkifejezésüket. A dramatikus helyzetek lehetőséget adnak a társalgási kedv fokozására, önálló versmondásra. Gyarapodik szókészletük. A gyermek saját vers- és mesealkotása, annak mozgással és/vagy ábrázolással történő kombinálása az önkifejezés hatékony módja.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

- A gyermekek szívesen ismételtetik a mondókákat, verseket.
- Megjegyznek 10-14 mondókát, 6-8 verset, megismernek 15-20 mesét.
- Várják és igénylik a mesehallgatást.
- Tudnak meséket, történeteket kitalálni és azokat mozgással megjeleníteni, kifejezni.

V. 5. b/ Zene: ének, zene, énekes játék:

Célunk:

a közös éneklés, a közös játék örömeinek megéreztetése, ami fejleszti a gyermekek ízlését, esztétikai fogékonyságát. Célunk, hogy a gyermekek jussanak minél több olyan zenei élményhez, amely megalapozhatja zenei anyanyelvüket.

Feladataink:

1. a zenei anyag válogatása
2. a 3-6-7 éves korban tervezhető jellegzetes tartalmak biztosítása
3. szervezeti formák biztosítása
4. nyelvi képességek fejlesztése
5. néptánc, népi játékok megismerése
6. együttmozgás örömeinek felkeltése
7. felnőtt minta nyújtása az éneklés, zenélés terén

V. 5. b/1. A zenei anyag válogatása:

- A 3-4 éves korú gyermekek elsősorban olyan ölbéli játékokat ismernek meg, amelyeket felnőttekkel közösen játszhatnak. A kicsik egyszerű 4-5 hangból álló olyan énekes játékokat ismerjenek meg, amelyek játéka álló helyzetben, játékos mozdulatokkal eljátszható. A gyermekek mindössze egy-két komponált dalt tanulnak meg az ünnepek köszöntésére.
- A 4-5- évesek már képesek arra, hogy nagyobb hangkészletű énekes játékokat énekeljenek, amelyekkel mozgásuk is jól fejleszthető. Megismerik a csigavonalra, hullámvonalra, szerepcserére épülő játékokat. A nyolcad, negyed ritmusképeken túl megjelenik a szinkópa.
- Az 5-6-7 évesek több kiolvasót ismernek meg. Érzelmi hatású dalokkal ismertetjük meg őket, népdalokat énekelünk, de elővesszük a rokon- és más népek dalaít is, valamint a magyar komponált műzenét, altatódalokat és a klasszikus műzenét. Az énekes népi játékok és az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások fontos eszközzel szolgálnak a gyermekek zenei képességeinek (a ritmus, éneklés, hallás, mozgás) és zenei kreativitásának alakításában. Zenehallgatási anyagunkban helyet kapnak a horvát nép- és műdalok.

V. 5. b/2. A 3-6-7 éves korban tervezhető jellegzetes tartalmak biztosítása:

- A 3-4 éves gyermekek 6-8 mondókát és ölbéli játékot ismernek meg, valamint 10-15 énekes játékot. A mondókák, dalok 2/4-es üteműek, amelyekben negyed és páros nyolcad ritmusok is vannak. Mondókázunk, énekelünk, beszélünk halkán és hangosan, figyeljük a csendet, a környezet hangjait, a dallamjátszó hangszerek hangszínét. Érzékeljük különböző mozdulatokkal az egyenletes lüktetést. Az énekes anyag hangterjedelme

zömmel terc és kvart hangköz. A hangkészlet gerinchangjai a szó-mi-dó-szó hangok. Megismerik a magas-mély viszonyt oktáv távolságban. Felkeltjük érdeklődésüket a zenehallgatás iránt, hogy képesek legyenek az áhítatos zenehallgatásra. A mindennapok során a különböző tevékenységekhez minél gyakrabban kapcsolunk zenehallgatási élményt és használunk ki minden lehetőséget az éneklésre. A felnőtt minta spontán utánzásával az éneklés, zenélés részévé válik a gyermekek mindennapi tevékenységének.

- A 4-5 éves gyermekek 4-5 új mondóka mellett ismételtetik a 3-4 éves korban tanult dalokat is. Az énekes anyag hangterjedelme terc, kvart és kvint hangköz. A hangkészlet főhangjai a pentaton hangsor hangjai. Dalritmust, mondókaritmust tapssal tudnak kifejezni. Motívumhangsúlyt különféle mozdulatokkal emelünk ki. Ritmikus visszhangjátékot játszunk kétütemes motívumokkal. Tisztában vannak a gyors-lassú fogalmával. Dúdolásról, hangszeres előadásról felismerik a dalokat. Megismerik egymás beszédhangját. A körjátékok közül szerepcserés, párválasztó, sorgyarapító, stb. játékot választunk. A tiszta éneklés érdekében a gyermekekkel gyakran énekelgetünk kisebb csoportokban, halkán, hangosan, magasan, mélyen. Érzik az egyenletes lüktetést, a mondókák, dalok ritmusát.
- Az 5-6-7 évesek 4-7 mondókát, 15-18 új énekes játékot és 3-4 alkalomhoz illő műdalt tanulnak. Az ismétlés, az élmények felelevenítése érdekében az óvónő fantáziadús ötleteket ad, pl. énekes-füzet, játékok szimbólumai a zenepolcon elhelyezve, stb. Olyan dalokból is válogatunk, amelyekben szünet és szinkópa is van. Az énekes anyag hangterjedelme kvint és szext hangköz. A hangkészlet fő hangjai változatlanul a pentaton hangsor hangjai. Az egyenletes lüktetést és dalritmust egymás után hangoztatják. A negyed szünetet mozdulattal jelzik tapsolás közben. Dalokat, mondókákat ritmusról is felismernek. Adott ritmusmotívumhoz szöveget illesztnek és azt folyamatosan visszhangjátékban alkalmazzák. A belső hallás és a zenei emlékezőtehetség fejlesztésére a megtanult dalokat dúdolva énekelik halk-hangos tagolással, egymásnak felelgetve és dallambújtatással. E korosztály szabálytartó képessége megengedi, hogy bonyolultabb párcsere, kapus, hidas, sorgyarapító-fogyó játékokat tervezünk, amiket néptáncnak is tekinthetünk. Minél gyakoribb egyéni énekléssel segítjük elő a tiszta éneklést. A halk-hangos éneklést a hallásfejlesztés érdekében összekapcsoljuk a tempó változtatásával, vagy dallambújtatással. A magyar és horvát énekek számbeli arányát mindhárom korcsoportban az adott csoport nyelvkészsége határozza meg.

V. 5. b/3. A tevékenységek szervezeti formáinak biztosítása:

A zenei nevelés szervezeti formája is kötetlen és kötött jellegű. A zenei képességfejlesztő játékokat kötetlen jelleggel, mikro-csoportos formában szervezzük meg. Ezzel a munkaformával a gyermek egyéni képességeit figyelembe véve eredményesebben tudunk fejleszteni. A kötött jellegű szervezett énekes játékot lehetőleg az udvaron tartjuk, rossz idő esetén a délelőtti levegőzés előtt. Ebben a formában csak énekes játékokat tervezünk.

V. 5. b/4. A gyermekek nyelvi képességeinek fejlesztése:

A gyermekek lassabban énekelnek, mint ahogy beszélnek. A lelassított mondókák, énekek ismételtetése segíti a helyes artikulációt, a szavak szép, pontos kiejtését. A sokféle énekes játék alkalmas a szókincs bővítésére.

Néptánc, gyermektánc:***Célunk:***

A zene mozgásban való megjelenítése, élményt nyújtó közös mozgás, tánc, néptáncok és népi játékok, hagyományok megismertetése.

Feladatunk:

- zenei mozgásfejlesztés
- a zenére való mozgás feszültségcsökkentő, élményt nyújtó hatásának biztosítása
- horvát népi játékokkal, néptáncokkal való ismerkedés
- ünnepkörökhöz, hagyományainkhoz kapcsolódó gyermektáncok megismerése, elsajátítása.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

- A gyermekek élvezettel játszanak énekes játékokat.
- Élvezettel figyelik a zenehallgatási anyagot.
- Gátlás nélkül tudnak egyedül is énekelni.
- Megkülönböztetik a zenei fogalom-párokat.
- Tudnak ritmust, dallamot rögtönözni.
- Érzik az egyenletes lüktetést és a ritmust.
- A kiszámolók segítik az igazságos döntésre törekvést.
- Fejlődik mozgáskultúrájuk.
- A zene, mint esztétikum felfedezése, átélése és létrehozása szükségletként épül be a gyermeki személyiségbe.
- Megismerik a magyar mellett a horvát zenét és hagyományokat is.

V. 5. c/ Vizuális tevékenységek: rajzolás, festés, mintázás, kézimunka, barkácsolás:***Célunk:***

a gyermekek élmény- és fantáziavilágának képi, szabad önkifejezésének elősegítése, a gyermekek tér-forma-színképzetének gazdagítása, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítása.

Feladataink:

1. a gyermeki alkotó tevékenység feltételeinek megteremtése
2. a tevékenységek tartalmának, minőségének fejlesztése
3. a tevékenység szervezeti formáinak biztosítása

V. 5. c/1. A gyermeki alkotó tevékenységek feltételeinek megteremtése:

Az alkotó tevékenységhez a megfelelő hely olyan tér, ahol a mozgó gyermekektől védett az alkotók köre. Az eszközök kiválasztásában a praktikum, a célszerűség és az esztétikum dominál. Az alkotó tevékenységhez olyan légkör szükséges, amelyben a gyermekek szívesen kapcsolódnak be az alkotó munkába. Elegendő időt is biztosítunk, hogy a gyermekek lehetőleg addig alkothassanak, ameddig kedvük tartja.

V. 5. c/2. A tevékenységek tartalmának, minőségének fejlesztése:

- Az óvodába kerülő 3-4 éveseknek lehetővé tesszük, hogy játszva ismerkedjenek az anyagokkal, eszközökkel és technikákkal. Megtervezzük a képalakító tevékenységek (rajzolás ceruzával, zsírkrétával, festés, papírragasztás, nyomat) technikáját, eszközeit. Nem tervezhetjük a szándéktalan firka időszakában a témát. A gyermekek tetszés szerint részt vehetnek plasztikai alakításban is. Megismerik az anyagok alakíthatóságát. Az építés során megismerkednek a különböző tárgyak formáival, alakzataival. Megtanulnak beszélni alkotásukról, örülni a létrehozott produktumnak.
- A 4-5 éves gyermekeknél megjelenő szándékos képalakító tevékenységet élményeikhez kapcsolódó témákkal segítjük, s azokhoz megfelelően illeszkedő technikákkal. Jelenjen meg a gyermekek rajzában az emberábrázolás, a környezet, tárgyak, cselekmények saját elképzelés alapján történő megjelenítése. Használunk ceruzát, krétát, filcet, ecsetet, alakítanak képeket spárgából, fonalból, textilből, termésekből. A plasztikai munkák során képesek a formák tagolására. Textilt, gallyakat, terméseket használunk a plasztikus formák létrehozásánál. Az építés során variáljuk a teret.
- Az 5-6-7 évesek többször alkotnak közös kompozíciót. Gazdagítjuk a technikai megoldásokat, pl. kollázs, plakett, dombormű, makett, kerámia, stb. alkalmazásával. Megjelennek a mesék, versek, ünnepek eseményábrázolásai is. Igényükké válik az ajándékkészítés – elsősorban ünnepekhez kötötten – szüleik részére, de gondolnak az óvoda kisebbjeire és a felnőttekre is. Éljük át minél gyakrabban az ajándékozás örömét. Játékokat, bábokat, játékkellékeket készítünk: szülők segítségével gyűjtik a szükséges anyagokat. Maguk is megtervezőivé válnak a környezetalakító, díszítő munkának. Szüleiket is bevonják az óvoda szépítésébe. Építés során nagyobb méretű elemekből pl. búvóhelyet állítanak össze. Megismerkednek magyar és horvát népművészeti elemekkel, az esztétikus tárgyi környezettel, amely a gyermeki személyiség fejlesztésének fontos eszköze.

V. 5. c/3. A tevékenység szervezeti formáinak biztosítása:

A tevékenység a mindennapi játékba integrálódik. Egy héten egyszer tudatosan irányított mikrocsoportos, kötetlen formájú tevékenységet szervezünk.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

- A képalakításban egyéni módon jelenítik meg élményeiket, elképzeléseiket.
- Örülnek az alkotásnak.
- Részletes, formagazdag, egyéni színezésű alkotásokra képesek.
- Plasztikai munkáik egyéni, részletezőek.
- Téralakításban bátrak, ötletesek, együttműködésre képesek.
- Rácsodálkoznak a szépre, tudnak gyönyörködni benne.
- Megfogalmazzák értékítéletüket, beszélgetni tudnak az alkotásokról.
- Finommotorikájuk fejlett.
- Fantáziájuk csiszolódik, ez hat értelmi képességeik fejlődésére.
- Megismerik (pl. múzeumlátogatás alkalmával) a horvát népművészet elemeit is

V. 6. Munka jellegű tevékenységek:

Célunk:

a gyermeki munka megszerettetésén keresztül olyan tulajdonságok kialakítása, melyek pozitívan befolyásolják a gyermekek közösségi kapcsolatát, kötelességteljesítését. Célunk az elvégzett munka (mely játékkal és cselekvő tapasztalással nyilvánul meg) megbecsülésére nevelés, a munkaerkölcs, felelősségérzet alapozása, kitartásra nevelés.

Feladataink:

a különböző típusú, munkajellegű tevékenységek tervezése, s azok feltételeinek biztosítása.

Az óvodások munkajellegű tevékenysége a játékból bontakozik ki, elsősorban önmagukért és a közösségért végzik. Minden munkafajtánál mintát adunk az eszközök használatához és a munkafázisok sorrendiségének megismeréséhez. Úgy segítünk a gyermekeknek, hogy minél többször át tudják élni a munka örömét, a célért vállalt erőfeszítés szépségét, nehézségét. Értékelésünk minden esetben buzdító, megerősítő, hogy a gyermekekben pozitív viszony alakuljon ki a munkavégzéshez.

- A 3-4 éves gyermekek az óvónőt figyelve részt vesznek a növények gondozásában. Segítenek a falevelek összegyűjtésében, elszállításában. Alkalomszerűen munkákba is bevonjuk őket: pl. a játékok elrakása, elmosása, tisztítása, segítségnyújtás a terem díszítésében.
- A 4-5 éves gyermekek közösségi kapcsolatát jól fejleszti a naposi munka, amely lehet önként vállalt, vagy kötelező, ismétlődő. A naposi munkát az önkiszolgáló tevékenység jól előkészíti, tehát akkor vezetjük be, amikor a gyermekek az önkiszolgálás terén fejlett szintre jutottak már el. Az óvónő és a dajka közös megállapodás alapján végiggondolja a naposi munkát és kialakítja a gyermekek összehangolt cselekvésláncát. Alkalomszerű, ismétlődő munka ebben a korcsoportban is a játékok helyrerakása, a teremrendezés, a tevékenységekhez használt eszközök kiosztása, összeszedése, az öltöző rendjének megőrzése. Megtervezzük az egyéni megbízások lehetőségeit (pl. információk közvetítése, kisebbek segítése az öltözködésben, ajándékkészítés a kicsiknek, stb.). Közreműködnek az élősarok, a virágok gondozásában, átültetésében, az óvodaudvar tisztántartásában, a madáretető gondozásában.
- Az 5-6-7 évesek már önállóan végezhetik a naposi munkát az étkezések körül. Az alkalomszerű munkákat önálló vállalkozás alapján végezzék, soha nem alkalmazunk kényszerítő eljárásokat. A gyakori dicséret, elismerés hatásával érzük el, hogy a gyermekek szívesen vegyenek részt a munkában. Önállóan végezhetik a környezetszépítő munkát, a játékok tisztítását, polcok lemosását, sütés nélküli édességek, vitaminaláták készítését. Rendszeresen segítenek a kicsik öltöztetésében, készítenek nekik meglepetéseket. Figyelemmel kísérjük, hogy a tevékenységek során a kisebb gyermek önállóságra törekvését a nagyobb gyermek segítőkészsége ne nyomja el. Munka jellegű tevékenységük a saját, és mások elismerésére nevelés egyik formája.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

- A gyermekek szeretnek közösen dolgozni.
- Örülnek, ha a feladataikat sikeresen teljesítik.
- Önállóan, igényesen végzik a naposi munkát.
- Megbecsülik saját és mások munkáját.
- Szívesen vállalkoznak egyéni megbízatások elvégzésére.

- Szívesen közreműködnek a növénygondozásban, alapozódik bennük a másról való gondoskodás igénye.
- Örömmel segítenek a kisebbeknek.

V. 7. Ünnepeink, rendezvényeink:

Ünnepeinket nagyobb hely hiányában a csoportszobákban tartjuk. Az óvoda ilyenkor ünneplőbe öltözik. A dekorálás esztétikus, az ünnep hangulatának megfelelő. A gyermekek és felnőttek ünneplő ruhát öltenek.

Évente visszatérő ünnepeink: Mikulás

Karácsony

Márc. 15.

Húsvét

Anyák napja

Évzáró

Megemlékeziünk Okt. 23.-ról és Máj. 1.-ről is.

A falu Anyák napi ünnepségét óvodánk adja, és szervezi.

A rendszeresen ismétlődő ünnepek hagyománnyá váltak óvodánkban. Perspektívát adnak, a közös élmény erejével fokozzák a gyermekek közösséghez tartozását. Fárasztó előkészítés helyett tevékeny várakozás előzi meg ünnepeinket. A jó érzelmi előkészítés és az egyre fokozódó örömteli várakozás csúcspontja maga az ünnepi együttlét.

V. 8. A horvát nyelvű nevelés helyi gyakorlata óvodánkban:

Célunk:

a múlt értékeinek átörökítése, éltetése, az anyanyelvi környezet biztosítása a gyermekek számára. Megteremtjük azt a miliót, amelynek az óvodába lépés pillanatától szerves része a hagyományápolás. Így a modern világgal ötvöződve tovább él a népi kultúra, s a mai gyermekek is megtalálják benne a szépséget, örömet és a követendőt. Célunk felkészíteni gyermekeinket a horvát nyelv iskolai tanulására.

Feladataink:

1. A tevékenységek szervezeti formáinak biztosítása.
2. A néphagyomány-ápolás tartalmai
3. A horvát anyanyelv ápolása, a 3-6-7 éves korban megjelenő jellegzetes tartalmak biztosítása

V. 8. a/ A tevékenységek szervezeti formáinak biztosítása:

Óvodánk a horvát népi hagyományokat ápolja, melyek szájról-szájra terjedve öröklődtek ránk. Lakóhelyünk hagyományait összegyűjtöttük, leírtuk, de folklórkutatásunk folyamatos. Óvónőink szeretik a horvát folklórt és képesek azonosulni azzal. Ismerik a népszokások eredetét, ismerik azok lényegét, jelképeit, hiedelemvilágát. Amelyeket lehetett, beépítettük mindennapi nevelőmunkánkba. Meggyőződésünk, hogy az óvodáskorú gyermeknek joga van ahhoz, hogy a néphagyományokat megismerje, ezekről pozitív élményeket szerezzen és ezáltal hiteles, követendő mintát kapjon. A gyermek olyan élményeket éljen át, melyek otthonához szülőföldjéhez kötik, életre szóló útravalót kapjon. Hiszünk abban, hogy a 3-6-7 éves életkor érzelmileg és értelmileg fogékony időszak és kiemelkedően fontos az „ÉN” kialakulása szempontjából. A kisgyermekkorban cselekvéssel szerzett tapasztalatok, érzelmdús élmények hatnak a felnövekvő egyén cselekedeteire. Felnőtt korában a néphagyomány-ápolás igénye már mint magasabb rendű szükséglet jelenik meg. Meggyőződésünk fontos eleme az is, hogy az „ünnepelni tudás” képességének alakítását a néphagyomány-ápolás, a természet és a társak szeretetére nevelés elősegíti. Átérik az ünnepnapok „másságát”, a bensőséges összetartozás élményét. A hagyományos értelemben vett játék tartalmát a néphagyomány-ápolás tevékenységei, eszközei gazdagítják. A sokszínű tevékenységrendszer gazdagítja a gyermek nyelvi kifejező eszközeit, fejleszti értelmét, gondolatvilágát. Befolyásolja a gyermek érzelmi életét és kedélyállapotát. Óvónőink azonosulnak a horvát néphagyományörző szemlélettel, kezdeményezők, elfogadók a nevelési folyamatban, követik és tiszteletben tartják az egyes gyermekek és a család szokásait, haladási irányát, ütemét. Nevelési tevékenységük tudatos, abban a hagyományörzés, a családokkal való együttműködés és a természetszeretet meghatározó szerepet játszik.

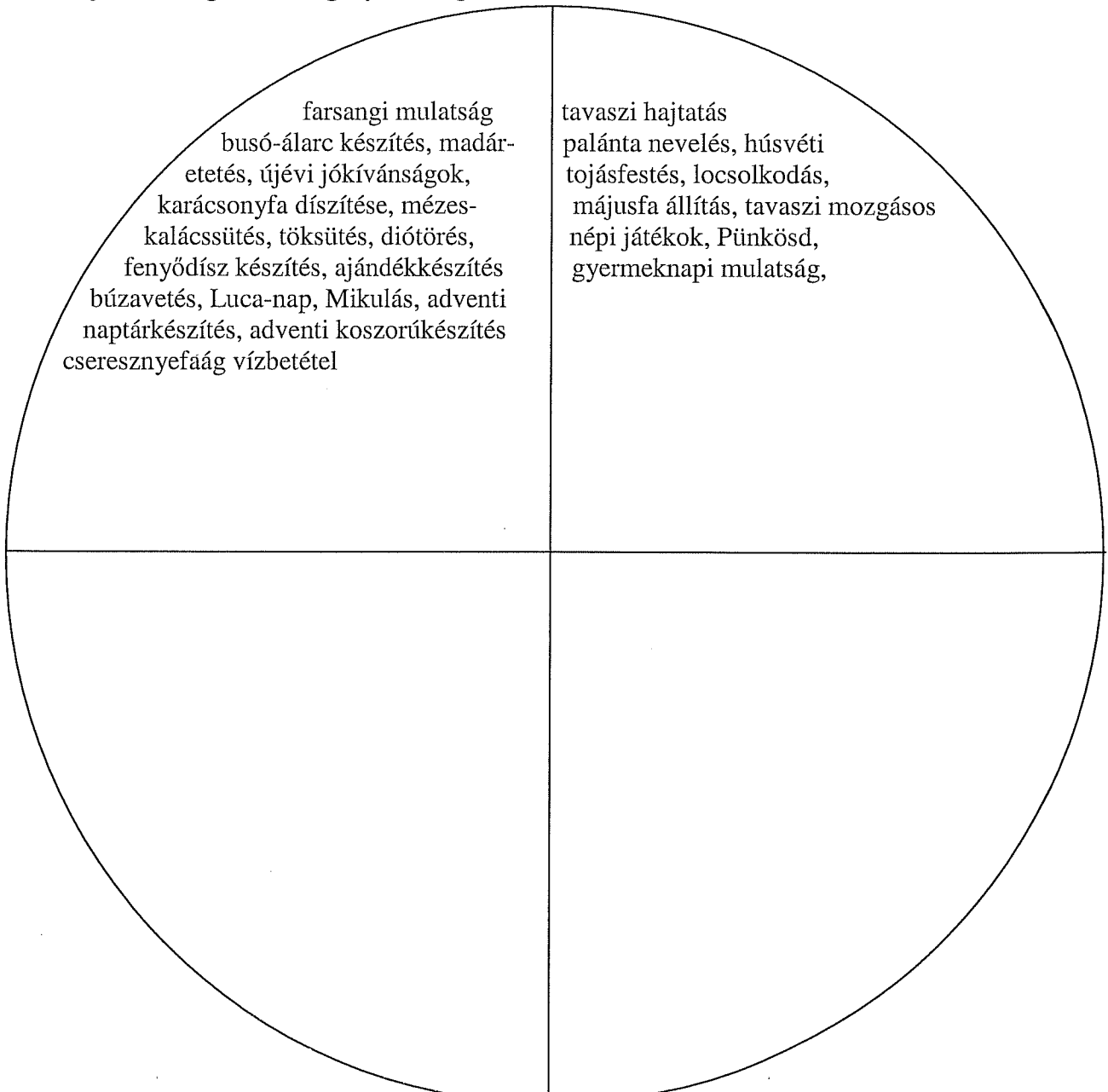
Napirendünkbe beépül a horvát nyelv ápolása, melyet különböző tevékenységekhez kapcsolva játékosan valósítunk meg. Ehhez személyi feltételeink adottak. Mindhárom csoportban dolgoznak horvát nyelven beszélő nemzetiségi óvodapedagógusok, így a horvát nyelv ápolása következetesen egy kézben van. Játékidőben a természetes anyagok közelsége motiválja a gyermeket. A gyermek kíváncsiságából fakadóan nyúl a természetes anyagokhoz, amiket maga gyűjtött össze: a textíliához, gyapjúhoz, fonalhoz, fához, bőrhöz, termékekhez, kövekhez. Az anyagok állandó jelenléte cselekvésre készíti, fejleszti alkotóképességét. Az elkészült tárgyak, népi gyermekjátékok tovább motiválják a tevékenységet, alkotásra kész emberré teszik. Az óvónők segítségnyújtása közben jó alkalom nyílik a beszélgetésre,

népmesék, mondókák, dalok felidézésére. A népszokásokhoz fűzött, az óvónő által elmesélt történetek hatást gyakorolnak erkölcsi ítéleteik alakulására, magatartáskultúrájukra, viselkedésmódjukra. Az óvoda udvara, környéke, séták, kirándulások jó lehetőséget adnak a természet, a környezet megszerettetésére. A gyerekeket a közösen átélt élmények a környezetükhöz kötik, melynek védelmezőivé válhatnak. A szülőföld szépségének megláttatása, a környezet alakítása, amelyben a gyermek közvetlenül részt vesz, formálja vizuális látásmódját. A népi kultúra tárgyai, a népköltészet alkotásai a gyermek érzelmein át hatva épülnek be a gyermek ízlésvilágába. Zenei, irodalmi és vizuális nevelése is e „gyökerekből” táplálkozik, amelynek anyaga a népművészet értékes és szép alkotásai.

V. 8. b/ A néphagyomány-ápolás tartalmi:

A mindennapi élet tevékenységei és a jeles napok a néphagyományokban szorosan összetartoznak. Az óvodában megünnepelt jeles napokkal színesebbek lesznek a hétköznapiak. Minden jeles napot egy hosszabb előkészület vezet be, amelyhez az óvónő a gyermekek kíváncsiságát kielégítve folyamatosan biztosítja a változatos tevékenységeket. A hagyományok ápolása közben történő együttjátszás, tervezgetés örömtelivé, izgalmassá teszi a várakozás időszakát.

A helyi lehetőségekhez és igényekhez igazodva alkalmazzuk az „évkörös” elrendezési elvet.

V. 8. c/ A horvát anyanyelv ápolása, a 3-6-7 éves korban megjelenő jellegzetes tartalmak biztosítása:

Tevékenységi formáinkban két nyelv használata érvényesül. Ennek feltétele a horvát nyelvet beszélő nemzetiségi óvodapedagógus jelenléte a csoportban, az óvónők és a gyermekek közötti szeretetteljes viszony, a nyugodt, jó csoportlétkör, az egymást meghallgató, egymáshoz beszélő társak jelenléte, a környezet példamutató, tiszta és szép beszéde. A horvát nyelvet beszélő nemzetiségi óvodapedagógusok feladata mindkét nyelv használata, a lehetőségekhez képest maximális mértékben építve a gyermekek szülői házból hozott szókincsére. Feladata arra törekedni, hogy felkeltse a nyelv iránti érdeklődést, kihasználni az egyes gyermekek fejlettebb nyelvtudását, tudatosan irányítani a figyelmet a horvát anyanyelv szépségeire. A gyakori horvát mondókázás, a mesélés, az éneklés, a hagyományápoló tevékenységek gyakorlása által a gyermek intenzívebben részesül a horvát anyanyelv élményében. Feladatunk meggyőzni a szülőket az otthoni anyanyelvi élmények fontosságáról: a szülői szó, az esti közös beszélgetések mintát adnak a további nyelvi fejlődéshez.

Három csoportunk mindegyikében ismerkednek a gyermekek a horvát nyelvvel.

- A 3-4 éves gyermekek a környezet tevékeny megismerése során jelüket tanulják meg először, ezután az őket közvetlenül körülvevő környezet, a csoportszoba tárgyait. Megismernek néhány rendszeresen használt mondatot (pl. Gyere ide! Ül le! Állj fel! stb.). Megtanulják az udvariassági formákat (pl. Jó reggelt kívánok! Köszönöm szépen! Tessék! Kérem! stb.). A hét két napján a nemzetiségi óvodapedagógus horvát irodalmi kezdeményezést tart. Ez kezdetben egyszerű, könnyen tanulható mondóka, később egyszerű, rövid vers. November táján megpróbálkozik a nemzetiségi óvodapedagógus egy rövid mesével, amelyet magyarul már megismertek. A horvát énekes játékok nagy sikert aratnak a gyermekek körében fülbemászó dallamuk, mozgásosságuk miatt. A vizuális tevékenységbe is igyekszünk belevinni a horvát nyelvvel való ismerkedést. Megtanuljuk az alkotás közben használt eszközök és anyagok nevét is. A mindennapos testnevelést szintén hetente kétszer horvát nyelven szervezzük. Ez is jó alkalom a gyakorlásra. Az egyszerűbb gyakorlatok végzése során a gyermekek is mondogathatják az utasításokat, így gyorsan megtanulják azokat.
- A 4-5 évesek távolabbi környezetükkel való ismerkedés során megtanulják az udvaron található növények nevét, séták során néhány virág és állat nevét. Tudják, hogy ők fiúk, vagy lányok, illetve bácsik vagy nénik jönnek szembe az utcán. Megpróbálnak válaszolni kérdésekre, mint: Hogy hívnak? Hol laksz? Ismerkedjenek a színekkel. Képesek már hosszabb versek megtanulására, a még mindig nem túl hosszú meséket türelmesen végighallgatják már. Vizuális tevékenységek során az ábrázolt témát is megismerik horvátul. A testnevelés foglalkozások már felváltva zajlanak magyar és horvát nyelven. Nagyon szeretik a horvát dalos-játékokat, meg tudják nevezni a játszásuk során használt eszközöket.
- Az 5-6-7 évesek meg tudják nevezni az évszakokat és néhány fontos jellemzőjüket, az ünnepek nevét. Szókincsük minden eddig érintett témában bővül.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

- A néphagyományörző szellemben nevelkedett gyermek alkotó kölcsönhatásban él a természettel, ráérez arra, hogy a világot képes alakítani.
- Ismeri a közös alkotás örömeit, a múlt értékeit, a környezetért érzett felelősséget.
- Érzelmileg gazdagabbá válik, értelmileg fogékonyabb.
- Alapozódik benne a haza és a környezet iránti szeretet érzése.
- Érti a leggyakrabban használt horvát szavakat, mondatokat.

- Maga is használ néhány gyakran hallott horvát szót, szereti a horvát nyelvet.

V. 9. Az iskolai alkalmasság jellemzői az óvodáskor végén:

A családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a gyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai munkához szükséges fejlettségi szintet.

Az iskolaérettségnek a/ testi

b/ lelki

c/ szociális kritériumai vannak.

a/ A testileg egészségesen fejlődő gyermek hatéves kora körül eljut az első alakváltozáshoz. Teste arányosan fejlett, teherbíró. Mozgása összerendezettebb. Erőteljesen fejlődik a mozgáskoordináció és a finommotorika. Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes.

b/ A lelkileg egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődéssel készen áll az iskolába lépésre. A tanuláshoz szükséges képességei folyamatosan fejlődnek. Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik. Megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama. Megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme. A cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.

c/ A szociálisan egészségesen fejlődő gyermek készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőtten és gyermektársaival. Egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni, késleltetni tudja szükségletei kielégítését. Feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében a feladatok egyre eredményesebb elvégzésében nyilvánul meg, kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.

V.10. Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek ellátása:

V.10.: Különleges bánásmódot igénylő gyermekek

Óvodánkban olyan pedagógiai környezetet alakítunk, ahol a másság (SNI, migráns, multi és interkulturális gyermekek) felé fordulás mindenkinek természetessé válik. Az intézmény Alapító Okiratában megfogalmazott ellátási kötelezettségünknek igyekszünk maximálisan eleget tenni (tárgyi és személyi feltételek). Minden gyermeknek az egyéni szükségletei szerint biztosítjuk az óvodai nevelést, akár SNI, migráns vagy szociális helyzete okozza a gyermek speciális igényeit (prevenció, rehabilitáció és rehabilitációs tevékenységek). Inkluzív nevelésünk eredményessége az óvodapedagógus és a dajka, valamint a speciális képzettségű szakemberek közös, összehangolt munkáján alapszik.

V.10.a: Sajátos nevelési igényű gyermek (SNI)

A gyógypedagógussal (szerződést kötünk a fejlesztő intézménnyel) maximálisan együttműködünk, segítjük munkáját. Munkájához időt és helyet biztosítunk.

V.10.b: Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek (BTM)

Óvodapedagógus feladatai:

- szakvéleménybe foglalt iránymutatásoknak figyelembevételével tervezi (egyéni fejlesztési terv) nevelőmunkáját, megvalósítja a differenciált képességfejlesztést
- nevelőmunkája során törekszik egyéni- és kiscsoportos foglalkoztatási keretek között alkalmazni a fejlesztőpedagógia módszer és eszköztárát
- együttműködik az intézményi koordinátorral, a gyermeket ellátó más szakemberekkel
- folyamatosan tájékoztatja a szülőt gyermeke fejlődéséről.

V.10.c. Kiemelten tehetséges gyermek:

Az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki az átlag feletti általános vagy speciális képességek birtokában magas fokú kreativitással rendelkezik, felkelthető benne a feladat iránti erős motiváció, elkötelezettség.

Feladataink.

- egyénre szabott, differenciált feladatok az érdeklődésnek megfelelően
- változatos eszközök, hely, idő biztosítása a tevékenységekhez
- pályázatokon való részvétel, sikerélmény biztosítása – motiváció.

V.11. Gyermekvédelem óvodánkban:

V.11.a: A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerinti hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek:

Fokozott figyelmet fordítunk az ilyen gyermekekre és családjukra egyaránt. Segítséget nyújtunk a jogszabályokban meghatározott támogatások igénybevételéhez, valamint együttműködünk a speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel. Az óvodába lépéskor megállapítjuk hátrányaikat (családlátogatás – állapotfelmérés), majd kidolgozzuk a hátrányok csökkentéséhez szükséges intézkedéseket.

V.11.b: Szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek, az esélyegyenlőséget szolgáló intézkedések:

- a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek óvodai beíratását minél előbb kezdeményezzük
- óvodába lépéskor komplex állapotfelmérést végzünk és ennek alapján meghatározzuk feladatainkat
- szükség esetén egyénileg foglalkozunk a gyermekkel, illetve a megfelelő végzettségű szakemberek segítségét kérjük
- segítséget nyújtunk az óvodai beilleszkedésnél a gyermeknek és családjának egyaránt
- sok pozitív élményt nyújtunk számukra, célunk, hogy megszeressék az óvodát, kialakuljon a bizalom
- odafigyelünk arra, hogy rendszeresen járjanak az óvodába
- figyelemmel kísérjük a hiányzások okát
- rendszeresen látogatjuk a családokat, segítséget nyújtunk, tanácsot adunk
- igénybe vesszük a gyermekvédelmi szakembert, védőnőt, gyermekorvost, ha szükséges
- nagy figyelmet fordítunk arra, hogy a színházlátogatások, kirándulások, sportversenyek résztvevői között mindig ott legyenek ezek a gyermekek
- egyetlen gyermek sem maradhat ki az óvoda programjaiból azért, mert nehéz körülmények között él. A Szülői Munkaközösséggel is együttműködünk a segítségnyújtásban, illetve a csoportba való befogadásuk elősegítésében.

A gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenységek

Alapelvek:

A gyermek személyiségének, emberi méltóságának és jogainak tiszteletben tartása valósuljon meg nevelésünk során.

Óvodai nevelésünk során tilos a hátrányos megkülönböztetés.

Tiszteletben tartjuk a gyermek gondolati, -lelkiismereti és vallásszabdsághoz való jogát.

Humánus, megértő egyéni bánásmódot alkalmazunk.

A család gyermeke iránti felelősségének erősítésére törekszünk.

A gyermekvédelmi törvénynek megfelelő figyelő és jelzőrendszer munkájában rendszeresen részt veszünk, szükség esetén jelzéssel élünk, intézkedést kezdeményezünk. Óvodánkban minden pedagógus feladata a gyermekvédelmi munka, jelzés a gyermekvédelmi felelős és az intézményvezető felé szükség esetén.

A gyermekvédelmi megbízott feladatai:

Gyermekvédelmi megbízottunk tanév elején felméri a veszélyeztetett, hátrányos helyzetű, fogyatékos és etnikai kisebbséghez tartozó gyermekek számát (az adatokat elzártan kezeli: titoktartás-személyiségi jogok!).

A gyermekek és a szülők jogait megfogalmaztuk a házirendünkben. Ezt az első összevont szülői értekezleten ismertetjük.

A gyermekvédelmi megbízott rendszeres kapcsolatot tart fenn a csoportvezető óvónókkal és a szülőkkel. Ha szükséges, a csoportvezető óvónókkal közösen családlátogatást végez a problémás gyermekeknél, illetve közös megbeszélésre hívják a szülőt.

A gyermekvédelmi megbízott személye és fogadóórája a faliújságon van kifüggesztve.

Nyilvántartja a szociális szolgálatra jogosultakat, és ellenőrzi (az élelmezésvezetőnél), hogy megkapják-e a kedvezményt.

Megkeresi a lehetőségeket, amelyekkel kedvezményhez juthatnak a rászoruló családok.

Felméri a védőnő segítségével a 3 évnél fiatalabb, veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermekek számát és elősegíti óvodába kerülésüket. Szükség esetén védő-óvó intézkedésekre tesz javaslatot, értesíti a Gyermekjóléti Szolgálatot.

Próbálja felismerni illetve felismertetni az óvónókkal a problémákat, a hátrányos helyzet okozta tüneteket, és ha szükséges, szakemberek segítségét kéri. A tünetekről, a problémákról és egészében a gyermekvédelmi feladatokról rendszeresen tájékoztatja a nevelőtestületet, és beszámol a megoldott problémákról is. Megszervezi a felzárkóztatást, ennek érdekében külön is foglalkozik az erre rászorulókkal. Figyelemmel kíséri a problémás gyermekek rendszeres óvodalátogatását. A családok szociális és anyagi helyzetének megfelelően a különböző támogatásokhoz való hozzájutást javaslatával elősegíti. A közös szülői értekezleten tájékoztatást tart a szülőknek. Összehangolja a gyermekvédelmi feladatokat az óvónók között. Nyilvántartást vezet, intézkedéseit feljegyzi. Éves tervet készít az óvoda munkatervében. Kapcsolatot tart fenn a Gyermekjóléti Szolgálat területi képviselőjével. Figyelemmel kíséri, hogy megvalósul-e az egészséges és biztonságos feltételek megteremtése a gyermekbalesetek megelőzése érdekében.

Az óvodavezető feladatai:

Az óvoda vezetője szakirodalom beszerzésével gondoskodik a gyermekvédelmi megbízott munkájához szükséges feltételekről. Mindketten támogatják a nevelési programban megfogalmazott vallási és világnézeti kérdésekben való semlegesség megvalósulását a nevelőmunka során.

A nevelőtestület feladatai:

Az egész nevelőtestület biztosítja a gyermekeket megillető jogok érvényesülését az óvodán belül, és szükség esetén javaslatot tesz az óvó-védő intézkedések megtételére. Elősegítik az újonnan érkezők befogadását, zökkenőmentes beilleszkedésüket a csoportokba. Felismerik a gyermeki problémákat, a hátrányos, veszélyeztetett helyzet okozta tüneteket, és szükség esetén kéri szakember segítségét. Tervet készítenek az indulási hátrányok kompenzálására (adott esetekben), biztosítva ezzel az esélyegyenlőséget. A napi nevelőmunka során megoldják a felzárkóztatás és tehetséggondozás feladatait (ebben segítséget nyújt illetve aktívan közreműködik az óvoda fejlesztő pedagógusa), aktívan részt vesznek az egészségügyi szűrővizsgálatok lebonyolításában. Szükség esetén javaslatot tesznek a szülőknek az integrált nevelésben való részvételhez illetve szakember igénybevételére.

A gyermekek fejlődéséről személyiséglapokat vezetnek, melyek az egész nevelőtestületben egységesek. Figyelemmel kísérik a rendszeres óvodalátogatást is. A családok anyagi helyzetének megfelelően javasolják és elősegítik a különböző támogatásokhoz való hozzájutást.

A gyermekvédelem hatékonyságát elősegítő tevékenységek óvodánkban:

- rendszeres családlátogatás
- szülői értekezletek, nyílt napok, ünnepélyek, játszóházak, fogadóórák
- tanácsadás szülőknek, közös kirándulások
- gyermeki és szülői jogok és érvényesítésük módjainak megismertetése
- csoportnaplóban egyénre szóló tervezés, a fejlődés nyomon követése
- logopédiai ellátás
- alapítvány
- segítségnyújtás a gyermekvédelmi feladatokkal megbízott óvónőnek
- kapcsolat a Gyermekjóléti Szolgálattal
- bensőséges, jó kapcsolat a szülőkkel.

V. 12. A programra épülő óvodai nevelési dokumentumaink:

- Az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja
- Helyi nevelési programunk
- Vezetői munkaterv
- Csoportnapló (mely tartalmazza a nevelési és tevékenységi terveket)
- A gyermekek személyi fejlesztési dokumentumai

A gyermeki fejlődés nyomon követésének dokumentációja:

Gyermekeink megismerését és fejlesztését a fejlődésük nyomon követését különböző kötelező dokumentumok, továbbá az óvodapedagógusok által készített feljegyzések, dokumentumok szolgálják.

A gyermekek fejlődésének nyomon követése az egyéni fejlődési ütemet rögzíti, melyet a fejlődési naplóban írásban félévente rögzítünk. Minden jelentős változásról a szülőket rendszeresen tájékoztatjuk. A fejlődésre vonatkozó információk tudomásulvételét a szülő aláírásával erősíti meg.

Amennyiben a fejlődés nagymértékű elmaradását tapasztaljuk, az illetékes szakszolgálatokhoz fordulunk vizsgálat kérése céljából.

Egyéni fejlesztési tervet akkor készítünk, ha a gyermek egyéni fejlődési ütemében nagymértékű hiányosságokat vagy akadályoztatásokat tapasztalunk.

VI. Kapcsolatrendszerünk:

1. Az óvoda és a család
2. Az óvoda és az iskola
3. Az óvoda és a közművelődési intézmények
4. A nevelőtestület és a többi munkatárs
5. A nemzetiségi önkormányzattal
6. Egyéb kapcsolataink

VI. 1. Az óvoda és a család:

Óvodánk a családdal együtt, azt kiegészítve szolgálja a gyermekek fejlődését. A szülő tud legtöbbit a gyermekéről, igényeiről, szükségleteiről, viszont óvónőinknek van olyan szaktudása és olyan korosztályi tapasztalata, amellyel hathatós segítséget tud nyújtani a gyermekek fejlesztéséhez. Korrekt, partneri együttműködést igyekszünk kialakítani. Körültekintően szervezzük meg az együttműködés formáit, melyek az információk áramoltatását, a szemléletformálást, az óvoda tartalmi munkájának szakszerű megismertetését és a gyermekek egyéni fejlődésének jellemzőit hivatottak közvetíteni.

- A beszoktatáskor; ha lehetséges, az édesanya jelenlétét igényeljük. Ez kiválóan alkalmas arra, hogy a szülő megismerje az óvodai életet, szokásokat, s mintát kapjon gyermeke neveléséhez.
- A napi kapcsolattartást szükségesnek érezzük, hogy a szülő tájékozódjon a gyermekével történt lényeges eseményekről. Figyelembe vesszük a családok sajátosságait, szokásait, az együttműködés során érvényesítjük az intervenciók gyakorlatot, azaz a segítségnyújtás családhoz illesztett megoldásait. Különböző szokásaikról, igényeiről anamnézis során szerzünk tapasztalatot.
- Az új szülők a tájékoztató szülői értekezleten szerezzenek benyomást és információkat óvodánkról, amelyet a gyermek óvodába lépését megelőző júniusban tartunk. Az évnyitó csoportszülői értekezleteken a hagyományos óvodai szokásrendet, nevelési céljainkat mutatjuk be. Fontosnak tartjuk az értekezletek jó légkörét, a közvetlenséget, az egymásra figyelmet. Az elfogadó, bizalom-teli hatás oldja a kezdeti természetes feszültséget. A speciális témájú szülői értekezletek segítő szándékkal szerveződnek. A szakemberek (logopédus, védőnő, gyermekorvos, első osztályos tanítónő) tájékoztatója ismeretnyújtó.
- Nyílt napokat rendezünk, hogy ízelítőt nyújtsunk mindennapjainkból. Kihasználjuk a „tükrös szobánk” adta lehetőségeket, így gyermekeink tudomást sem szereznek róla, hogy figyelik őket. Ahol ez nem megoldható, ott beülnek a szülők a csoportszobába, illetve videofelvételen láthatják gyermeküket.
- Tájékoztató, hagyományápoló ismereteket nyújtó, termésgyűjtő kirándulásainkra igyekszünk minél több szülőt magunkkal csalni.
- A jeles napokat előkészítő estéken (karácsony, farsang előtt) a szülők részesei lehetnek az ünnepi készülődés folyamatának, segédkezhetnek a dekorálásban.
- Véleményüket, igényeiket közvélemény-kutató kérdőívben mérjük fel.
- A Szülői Munkaközösség a szülőket képviselő, összefogó szervezet. Hatékony szerepe van az óvoda és a családok kapcsolattartási rendszerében. Éves munkatervük az óvodánk munkatervének szerves része. Kapcsolatunk az utóbbi években szorosabbá, jobbá, gyümölcsözőbbé vált, folyamatosan ápoljuk.

VI. 2. Az óvoda és az iskola:

Együttműködésünk terve szintén az óvoda éves munkatervének része. Célunk a gyermekek zavartalan iskolakezdésének elősegítése. Kölcsönös érdeklődésünk hozzájárul egymás nevelési céljainak, elképzeléseinek megismeréséhez, megértéséhez.

VI. 3. Az óvoda és a közművelődési intézmények:

Kapcsolatot tartunk a múzeummal, rendszeresen látogatjuk hagyományőrző tevékenységünk részeként. Részt veszünk (ha a 3-7 éves gyermekek fejlettségének megfelelő) a művelődési ház rendezvényein. Évente egyszer, a falu Anyák napi ünnepségén nagycsoportunk szerény műsorral részt vesz.

VI. 4. A nevelőtestület és a többi munkatárs:

Létrehoztuk óvodai testületünk sajátos arculatát. A testületi légkör szereteten és elfogadáson alapul. A közösség igényes munkát végez. Igyekszünk, hogy a többi dolgozónk is nevelési folyamatunk részévé váljon, ahol mindenkinek meg van a szerepe.

VI.5. A nemzetiségi önkormányzattal:

Figyelemmel kísérik munkánkat, anyagilag támogatják az intézményt.

VI. 6. Egyéb kapcsolataink:

Kapcsolatunk jól működik a fenntartóval, a kisebbségi önkormányzattal, az egészségügyi szakszolgálatokkal, gyermekjóléti szolgálattal, a Győr-Moson-Sopron és a Vas Megyei horvát nemzetiségű óvodákkal, valamint a Megyei Pedagógiai Intézettel, az ausztriai Horvát Kulturális Egyesülettel, a Nikitzsch-i óvodával.

VII. Szervezési és működési rend:

Óvodánk működésének jogi hátterét, szabályosságát az óvoda Szervezeti és Működési Szabályzata fogalmazza meg. A csoportok szervezési módját a nevelőtestület határozza meg. Három csoportot működtetünk. Napirendünket és heti-rendünket nevelési programunk Tanulás című fejezetében foglaltuk meg.

Az óvoda 6³⁰-tól 16³⁰-ig tart nyitva.

A nevelési év az óvodában szeptember 01.-től augusztus 31.-ig tart, ezért a nyári időszakban is lehetőséget adunk gyermekeinknek, hogy változatos tevékenységgel, szabadon élvezzék az óvodai életet.

Felhasznált irodalom:

- Az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja
- Négy vándor – Helyi óvodai nevelési program (Baracs 1998.)
- Pereszlényi Éva – Porkolábné Balogh Katalin: Játék – Mozgás – Kommunikáció – Óvodai program (Alcius Bt Budapest 1996.)
- Néphagyományőrző Óvodai Program (Gödöllő 1998.)
- Nagy Jenőné: Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel – választható óvodai program (Szolnok 1997.)
- Deli Andrásné – Nagy Jenőné: Útmutató a nemzeti és etnikai kisebbségi óvodák helyi nevelési programjának elkészítéséhez (Budapest 1998.)
- Az óvodai nevelés programja (Országos Pedagógiai Intézet 1998.)
- A nemzeti, etnikai kisebbségi óvodai nevelés irányelve
- Forrai Katalin: Ének az óvodában (Budapest Editio Musica 1974.)
- Dr. Tótszóllósyné Varga Tünde: Mozgásfejlesztés az óvodában (Budapest FER-CO Kft.1994.)

Legitimációs záradék:***A programot véleményezte:***

óvodai szakértő

Egyetértését nyilvánította:

2013.08.

A kópházi Napközi Otthonos Óvoda Nevelőtestülete

2013.08.

A kópházi Napközi Otthonos Óvoda Szülői Munkaközösségének

A programot elfogadta:

2013.08.

A kópházi Napközi Otthonos Óvoda Nevelőtestülete

Tájékoztatásul megkapják:

1. Győr-Moson-Sopron Megyei Pedagógiai Intézet
2. Kópháza Község Önkormányzata
3. Könyvtár Kópháza
4. Dr. Juronics Ilona gyermekorvos
5. Általános Iskola Kópháza

4./ A Pedagógiai Program nyilvánosságra hozatala:

Az intézmény web lapján.....

Kifüggesztésre kerül: - az intézmény irodájában.

- a gyermekek öltözőjében jól látható helyen

Kópháza, 2013.05.30.....

.....*Farkas Leventéné*.....

Farkas Leventéné
óvodavezető

Mellékletek

1. Jegyzőkönyv (nevelőtestületi)
2. 2.jegyzőkönyv (szülői munkaközösség)
3. 3. Jegyzőkönyv (Horvát nemzetiségi Önkormányzat)
4. 4. Intézményvezetői jóváhagyás dokumentuma
5. A gyermekek fejlődésének nyomon követésére használt dokumentumok.